

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

на тему: «Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «Тернопільхлібпром»

Виконав(ла): студент(ка) IV курсу, групи БМс-41
спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

	<u>Руда О.В.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник	<u>Машлій Г.Б.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<u>Мосій О. Б.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<u>Сороківська О. А.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Рецензент	<u>Паляниця В. А.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)
« » 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Рудій Олені Владиславівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «Тернопільхлібпром»

Керівник роботи Машлій Галина Богданівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «05» лютого 2024 року № 4/7-118

2. Термін подання студентом завершеної роботи 11 червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи звіти про фінансові результати, бухгалтерські баланси підприємства, дані виробничо-збутової діяльності підприємства, інші дані

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ. Розділ 1 Теоретичні основи рентабельності діяльності підприємства

Розділ 2 Аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром»

Розділ 3 Напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром»

Розділ 4 Безпека життєдіяльності, охорона праці

Висновки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Аналізування зміни прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром». Динаміка показників прибутку.

Аналіз зміни витрат. Динаміка витрат. Розрахунок показників рентабельності продажів.

Динаміка показників рентабельності продажів. Розрахунок показників рентабельності

капіталу. Динаміка показників рентабельності сукупного та власного капіталу. Розрахунок

показників рентабельності. Очікувані позитивні впливи на стан організму споживачів

продукції. Прогнозована калькуляція. Прогнозовані економічні результати. Витрати на

закупівлю нового обладнання. Розрахунок суми річної економії коштів від здійснення

заміни. Показники, що характеризують економічну ефективність проєкту заміни обладнання.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, охорона праці	Окіпний І.Б., к.т.н., доцент		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	березень 2024 р.	
2	Розділ 1 Теоретичні основи рентабельності діяльності підприємства	березень 2024 р.	
3	Розділ 2 Аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром»	квітень 2024 р.	
4	Розділ 3 Напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром»	травень 2024 р.	
5	Розділ 4 Безпека життєдіяльності, охорона праці	червень 2024 р.	
6	Висновки	червень 2024 р.	

Студент

_____ (підпис)

Руда О.В.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Машлій Г.Б.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Руда О.В. Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «Тернопільхлібпром»

Кваліфікаційна робота бакалавра: 60 сторінок, 10 рисунків, 2 таблиці, 2 додатки, 23 літературних джерела.

Предмет дослідження – пошук шляхів зростання рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».

Об'єкт дослідження – діяльність ТОВ «Тернопільхлібпром».

Метою роботи є обґрунтування напрямів підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».

Методи дослідження: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, статистичний, метод системного підходу.

Розроблено пропозиції, спрямовані на підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром». Зокрема, обґрунтовано заходи щодо впровадження виробництва продукції із вмістом біологічно активних речовин та оновлення хлібопекарського обладнання для забезпечення приросту рентабельності діяльності товариства.

Результати роботи можуть бути впроваджені у діяльність ТОВ «Тернопільхлібпром».

Ключові слова: рентабельність, види рентабельності, оцінювання рентабельності, напрями підвищення рентабельності.

SUMMARY

Ruda O.V. Justification of ways to increase the profitability of the enterprise (LLC «Ternopilkhlibprom» as a case study)

Bachelor's thesis: 60 pages, 10 figures, 10 tables, 2 appendix, 23 references.

Subject of investigation: the search for ways to increase the profitability of LLC «Ternopilkhlibprom».

The object of investigation is the activity of LLC «Ternopilkhlibprom».

The aim of the work is to substantiate the ways of increasing the profitability of LLC «Ternopilkhlibprom».

Research methods: comparison, analysis, synthesis, abstraction, statistical, system approach method.

Proposals aimed at increasing the profitability of Ternopilkhlibprom LLC have been developed. In particular, the measures regarding the introduction of production of products containing biologically active substances and the renewal of bakery equipment to ensure an increase in the profitability of the company's activities are substantiated.

The results of the work can be implemented in the activities of LLC «Ternopilkhlibprom».

Keywords: profitability, types of profitability, evaluation of profitability, directions of increasing profitability.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1 Теоретичні основи рентабельності діяльності підприємства.....	9
1.1 Наукові підходи до сутності рентабельності діяльності підприємства.....	9
1.2 Теоретичні засади аналізування та управління рентабельністю на підприємстві.....	13
Розділ 2 Аналіз рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».....	19
2.1 Загальна характеристика діяльності товариства.....	19
2.2 Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «Тернопільхлібпром»....	24
Розділ 3 Напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».....	33
3.1 Заходи щодо впровадження виробництва продукції із вмістом біологічно активних речовин як напрям зростання рентабельності	33
3.2 Пропозиції щодо забезпечення приросту рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром» за рахунок оновлення хлібопекарського обладнання.....	42
Розділ 4 Безпека життєдіяльності, охорона праці.....	49
4.1 Надзвичайні ситуації екологічного характеру.....	49
4.2 Вплив кольору на покращення умов праці та підвищення продуктивності..	52
Висновки.....	56
Бібліографія.....	58
Додатки.....	61

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Важливим завданням, що стоїть на сучасному етапі перед підприємствами, є забезпечення прибутковості їх роботи. Рентабельність є важливим оціночним показником діяльності, що відображає ефективність того, наскільки ефективно здійснюється використання ресурсів, та дозволяє оцінити роботу підприємства загалом. Забезпечення рентабельної роботи сприяє зростанню темпів здійснення розширеного відтворення основних фондів та фінансової стійкості підприємства. Показник рентабельності є важливим для кредиторів та позичальників компанії, а також її ділових партнерів.

Метою роботи є обґрунтування напрямів підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».

Основні завдання дослідження, що поставлені у даній роботі:

- розгляд теоретичних основ рентабельності діяльності підприємства;
- проведення аналізу рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром»;
- обґрунтування напрямів підвищення рентабельності діяльності досліджуваного підприємства;
- висвітлення питань безпеки життєдіяльності, охорони праці.

Предмет дослідження – пошук шляхів зростання рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром».

Об'єкт дослідження – діяльність ТОВ «Тернопільхлібпром».

Методи дослідження: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, статистичний, метод системного підходу.

Інформаційною базою дослідження виступили теоретичні дослідження науковців у сфері рентабельності роботи підприємств, нормативно-правові

акти, Статут підприємства, дані фінансової звітності та виробничої діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром», статичні дані, інші джерела.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що у ній розроблено пропозиції, спрямовані на підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром». Зокрема, обгрунтовано заходи щодо впровадження виробництва продукції із вмістом біологічно активних речовин та оновлення хлібопекарського обладнання для забезпечення приросту рентабельності діяльності товариства.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Робота включає вступ, 4 розділи, висновки, бібліографію та додатки. Загальний обсяг роботи складає 60 сторінок комп'ютерного тексту. У роботі представлено 10 таблиць, 10 рисунки, 2 додатки, список використаних джерел із 23 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукові підходи до сутності рентабельності діяльності підприємства

У наукових колах на сьогоднішній день виокремлюються різноманітні підходи до економічного змісту поняття рентабельності. Це зумовлено тим, що використання даного показника для проведення оцінювання результативності й ефективності різноманітних напрямів роботи фірми, а також тлумачення рентабельності у якості економічної категорії робить необхідним визначення досягнутого ефекту, оцінювання реалізації цілей і мети діяльності підприємства. Часто під терміном «рентабельність» автори розуміють відносний економічний показник, який дає змогу охарактеризувати ефективність виробничої діяльності й розраховується шляхом знаходження відношення величини прибутку до суми витрат, тобто виступає нормою прибутку підприємства. Показники рентабельності відносяться до основних показників, що дають змогу характеризувати не лише фінансові результати, а й ефективність роботи компанії. Вони формуються у різноманітні групи відповідно до тих інтересів, які мають різні учасники фінансово-економічного процесу й ринкового обміну і при цьому з різних позицій визначають прибутковість підприємства. [1].

Такі науковці як Рудика В.І. та Мамедов І.М. під терміном «рентабельність» розуміють відносний економічний показник, що характеризує ефективність роботи підприємства як загалом, так і його окремих напрямів виробництва, а також: рівень віддачі витрат, інтенсивність виробництва, ступінь використання наявних у нього ресурсів. Розраховується він як відношення прибутку до витрат, виявляючи норму прибутку. Його використання забезпечує порівняння діяльності різних суб'єктів

господарювання [2]. Дане трактування дає змогу чітко простежувати взаємозалежність між рівнем ефективності використання ресурсів та показниками прибутку.

Пандас А.В. і Федерка Т.М. пропонують використати дещо інший підхід щодо трактування сутності терміну «рентабельність». Ці автори розглядають рентабельність із двох різних позицій – це як показник, а також об'єктивну економічну категорію. У якості об'єктивної економічної категорії рентабельність здатна охарактеризувати прибутковість, отримання фінансових результатів господарської діяльності» [3].

Науковець С.С. Черниш акцентує свою увагу на кваліметричних особливостях рентабельності. Він зауважує, що рентабельність виступає якісним вартісним показником, який дає змогу отримати характеристику рівня віддачі витрат чи міру використання ресурсів, що спостерігаються під час процесу виробництва й реалізації товарів та послуг. Аналізування рентабельності компанії дозволяє визначити те, наскільки ефективним виступає вкладення коштів у підприємство, раціональність їхнього використання [4].

Дослідження того, наскільки вагому роль показник рентабельності відіграє при проведенні оцінки рівня якості, а також ефективності існуючої системи управління підприємством, проведено у праці А.Ю. Дронової. Автором наголошується, що рентабельність є індикатором, що характеризує в умовах ринкової конкуренції ефективність функціонування фінансово-економічного механізму діяльності підприємства, його прибутковість. Вона здатна відображати адекватність системи управління, що склалася, а також доцільність управлінських заходів, що приймаються у процесі діяльності виробничо-торговельного підприємства [5]. Беручи до уваги результати проведеного аналізу, предметом якого виступали визначення змісту поняття рентабельності, науковцями було запропоновано підходи щодо його трактування, наведені на рис. 1.1.

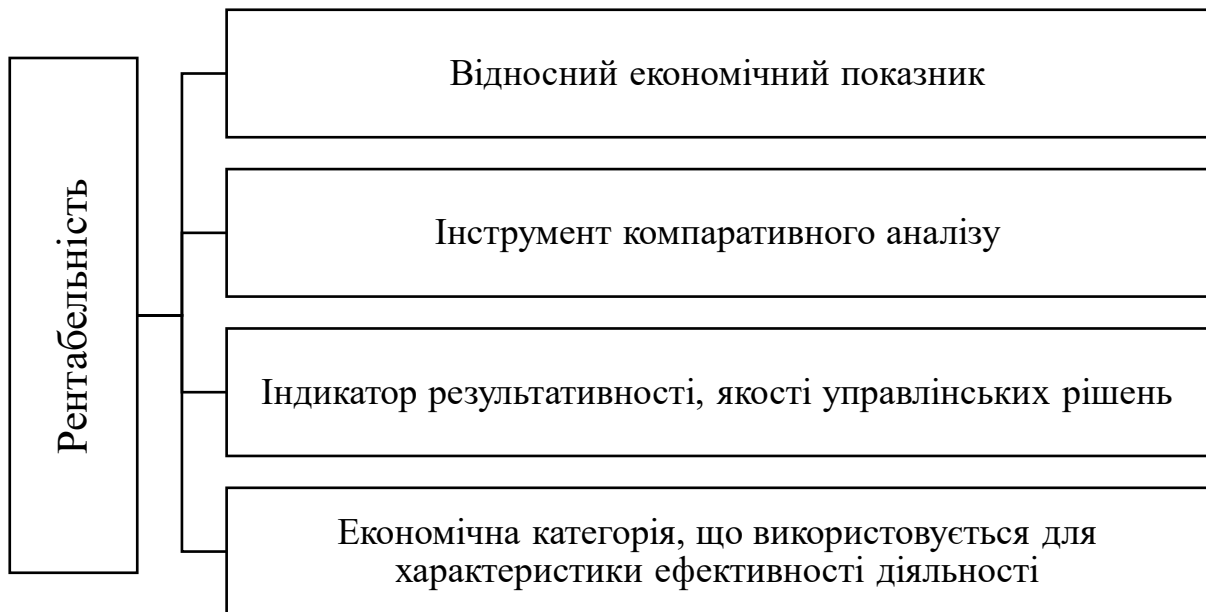

Рисунок 1.1 - Узагальнення сутності рентабельності та підходів до її трактування (подано автором на основі [6])

Слід зауважити, що показник рентабельності – ширший за своїм змістом порівняно із показником прибутку, так як рентабельність описує досягнені у ході господарської діяльності отримані результати, що здійснюється на основі оцінки співвідношення отриманого ефекту із величиною вкладеного капіталу чи обсягом спожитих при цьому ресурсів підприємства. При цьому у ролі важливого теоретичного й прикладного питання аналізу рентабельності виступає виявлення сукупності чинників, що чинять дію на даний показник, для їх врахування при проведенні в подальшому факторного аналізу.

Новіченко Л. С. зазначає, що питанням встановлення і систематизації окремих факторів, що впливають на показники рентабельності, науковцями приділялося недостатньо уваги. Так, раніше розроблені класифікації обмежувалися здійсненням виокремлення зовнішніх та виробничих і позавиробничих внутрішніх факторів. Проте потрібно враховувати, що у контексті окремого підприємства вплив різних факторів, що відзначається різним ступенем дії, буде відчутним на процес формування показників рентабельності. Враховуючи це, необхідно мати чітке розуміння напрямів та

величину впливу кожного фактору, яку він чинить на рентабельність суб'єктів господарювання. Ці фактори мають бути використані при здійсненні факторного аналізу рентабельності підприємства, завдяки чому буде отримано достовірні дані, що дають інформацію щодо рівня впливу окремих чинників на результативний показник, та встановлення невикористаних резервів підвищення ступеня рентабельності [6].

Основні завдання оцінки рентабельності наведено на рис. 1.2.

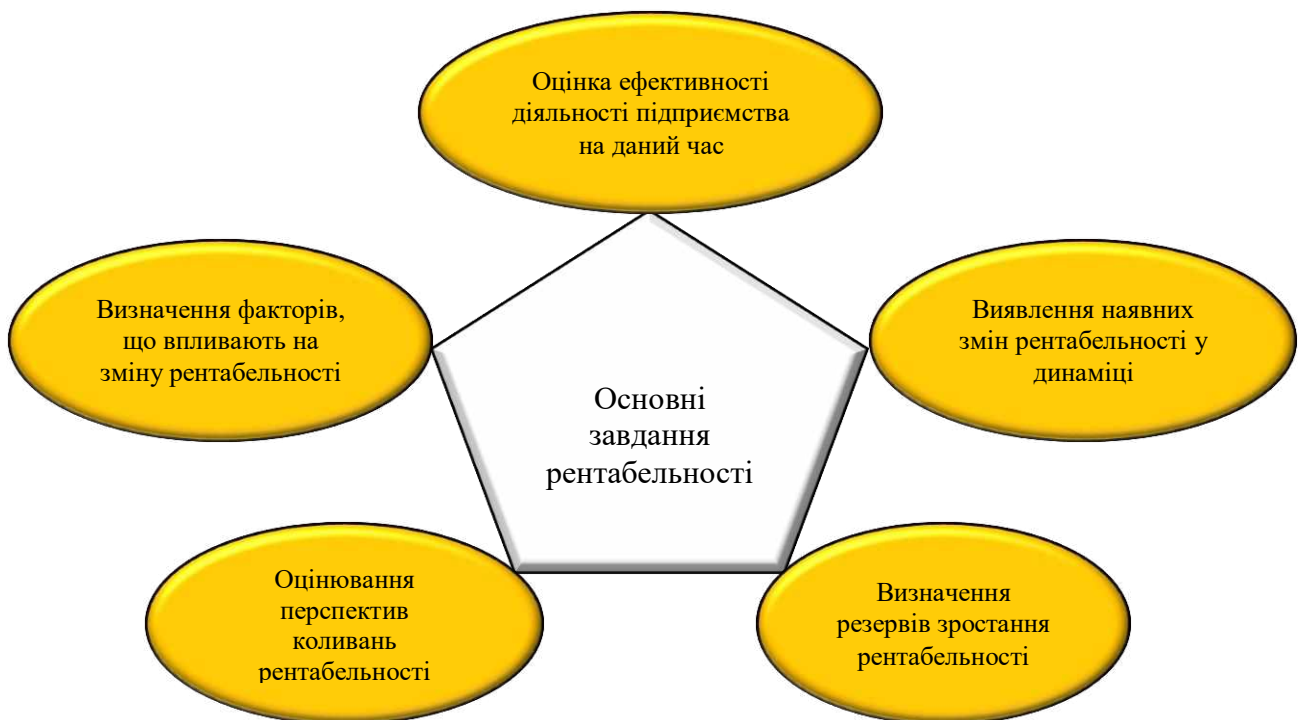

Рисунок 1.2 - Основні завдання оцінки рентабельності
(сформовано автором)

До важливих теоретичних і прикладних проблемних питань відноситься побудова повної, логічної організаційно-інформаційної моделі, що може бути використана для цілей аналізу рентабельності підприємства. На сьогоднішній день науковцями було проведено дослідження питань особливостей здійснення факторного аналізу різноманітних показників рентабельності. Також було обґрунтовано джерела й напрями зростання рентабельності на основі урахування галузевого спрямування. Проведення побудови організаційно-

інформаційної моделі, яка описує особливості економічного аналізу рентабельності, виступає у ролі інструменту раціональної організації та способу формалізації методики, що використовується для аналізу ефективності функціонування підприємства [6].

Задля досягнення цілей удосконалення та розвитку теоретико-прикладних аспектів аналізування показників рентабельності компанії Новіченко Л. С. пропонує здійснювати використання наступної організаційно-інформаційної моделі (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 - Організаційно-інформаційна модель, яка описує здійснення економічного аналізу рентабельності (подано автором на основі [6])

Формування вище наведеної організаційно-інформаційної моделі виступає необхідною передумовою раціонального комплексного аналізу рентабельності. Зауважимо, що моделлю передбачається проведення вибору

визначеної системи економічних показників, що перебувають знаходяться у певній субординації та взаємозв'язку по відношенню один до одного, і які здані найточніше відображати економічну дійсність для приймати рішення щодо активної дії на неї.

Завдяки послідовній реалізації елементів, що входять до вище наведеної організаційно-інформаційної моделі, яка застосовується для аналізування рентабельності підприємства, забезпечується реалізація напрямів удосконалення управлінської діяльності, що ставить за мету оцінювання ефективності, рівня прибутковості підприємства, та здійснення оптимізації процесу управління рентабельністю діяльності задля досягнення покращення зміцнення фінансового стану, зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку [6].

1.2 Теоретичні засади аналізування та управління рентабельністю на підприємстві

Використання показників рентабельності дає змогу простежити ступінь, що характеризує досягнення цілей підприємства. Це дає можливість характеризувати, із однієї сторони, віддачу від вкладених коштів, з іншого – існуючу ефективність менеджменту. На основі врахування того, із чим здійснюється порівняння показника прибутку, використовується виділення різних груп показників рентабельності, а також підходів до їх визначення.

Зокрема, Правдюк Н.Л. виділяє такі підходи до розрахунку рентабельності:

- а) витратний;
- б) дохідний;
- в) ресурсний [7].

Витратний підхід передбачає знаходження співвідношення між прибутком, отриманий підприємством від реалізації продукції, та її собівартістю. Завдяки цьому можна визначити, скільки прибутку компанія

отримує на 1 гривню, вкладену у собівартість реалізованої продукції, тобто знайдений таким чином показник рентабельності характеризує існуючу прибутковість виробництва продукції (послуг).

Дохідний підхід до визначення рентабельності передбачає застосування показників валової та чистої рентабельності продажів, тобто знаходження частки між прибутком підприємства та його доходом, що надійшов від реалізації продукції. Тобто завдяки даному підходу можна визначити те, яка питома вага прибутку у загальній сумі виручки компанії, одержаної від реалізації її продукції (послуг). І, нарешті, ресурсний підхід полягає у знаходженні частки прибутку та затрат, необхідних для того, щоб підприємство змогло залучити визначені види ресурсів. Дані показники рентабельності показують обсяг прибутку, який припадає на 1 грн. вкладеного капіталу або його складових [7].

Із використанням такого підходу можна розрахувати такі показники:

- а) рентабельність сукупних активів;
- б) рентабельність власного капіталу;
- в) рентабельність основного капіталу;
- г) рентабельність оборотного капіталу;
- д) рентабельність залучення ресурсів праці тощо.

Як відмічають Демчук Н. І. та Туболец І.І., надзвичайно важливе значення у процесі забезпечення умов нарощування прибутку та рентабельності відіграє якість здійснення їх планування. Загалом це є складним та багатогранним процесом, що містить проведення глибокого економічного аналізу великої кількості виробничих та фінансових показників за попередні періоди [8].

Етапи, що необхідно застосувати у ході управління рентабельністю операційної діяльності фірми, наведено на рис. 1.4.

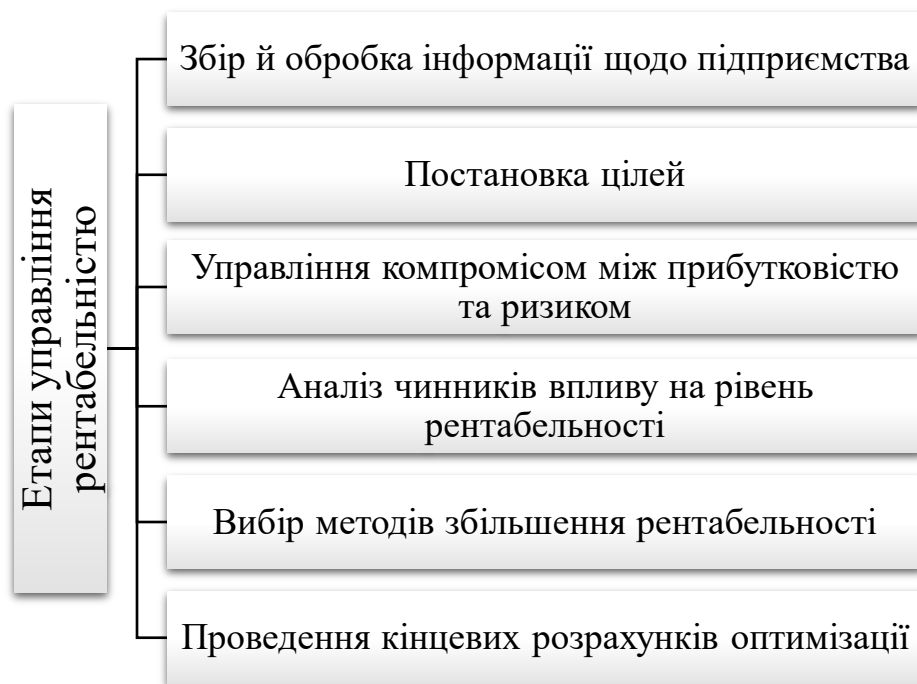

Рисунок 1.4 - Етапи управління рентабельністю операційної діяльності
(сформовано автором на основі [7])

При цьому слід розробляти й реалізовувати плани для забезпечення успішної реалізації товарів, досягати максимальної узгодженості із різноманітними кількісними та якісними показниками, що відображені у плані випуску продукції та надання послуг, реалізовувати заходи щодо зниження собівартості за рахунок непродуктивних витрат, врахувати та використовувати наявні в компанії резерви нарощування випуску продукції [8].

Ефективне, професійне та грамотне складання плану формування прибутку та витрат підприємства дозволяє здійснювати правильне визначення обсягів платежів у бюджет, величину прибутку, який може бути використаний задля формування фінансово-матеріальної бази розвитку виробництва, а також витрат, що спрямовуються на розвиток соціальної сфери та забезпечення матеріального заохочення праці. Планування прибутку та рентабельності повинне здійснюватися із залученням усіх виробничих та функціональних підрозділів підприємства. Лише у цьому випадку плани здатні правильно віддзеркалювати наявні у підприємства резерви виробництва та сприяти більш раціональному використанню усіх ресурсів [8].

На думку Новіченко Л. С., одним із важливих етапів аналізу рентабельності роботи підприємства слугує пошук резервів, що можуть бути використані для її рентабельності та зростання ефективності функціонування компанії. На основі урахування актуальності й прикладного значення знаходження джерел підвищення значень показників рентабельності підприємства науковцями запропоновані заходи, що націлені на підвищення рентабельності підприємства [6].

Заходи щодо зростання рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарювання наведені на рис. 1.5.

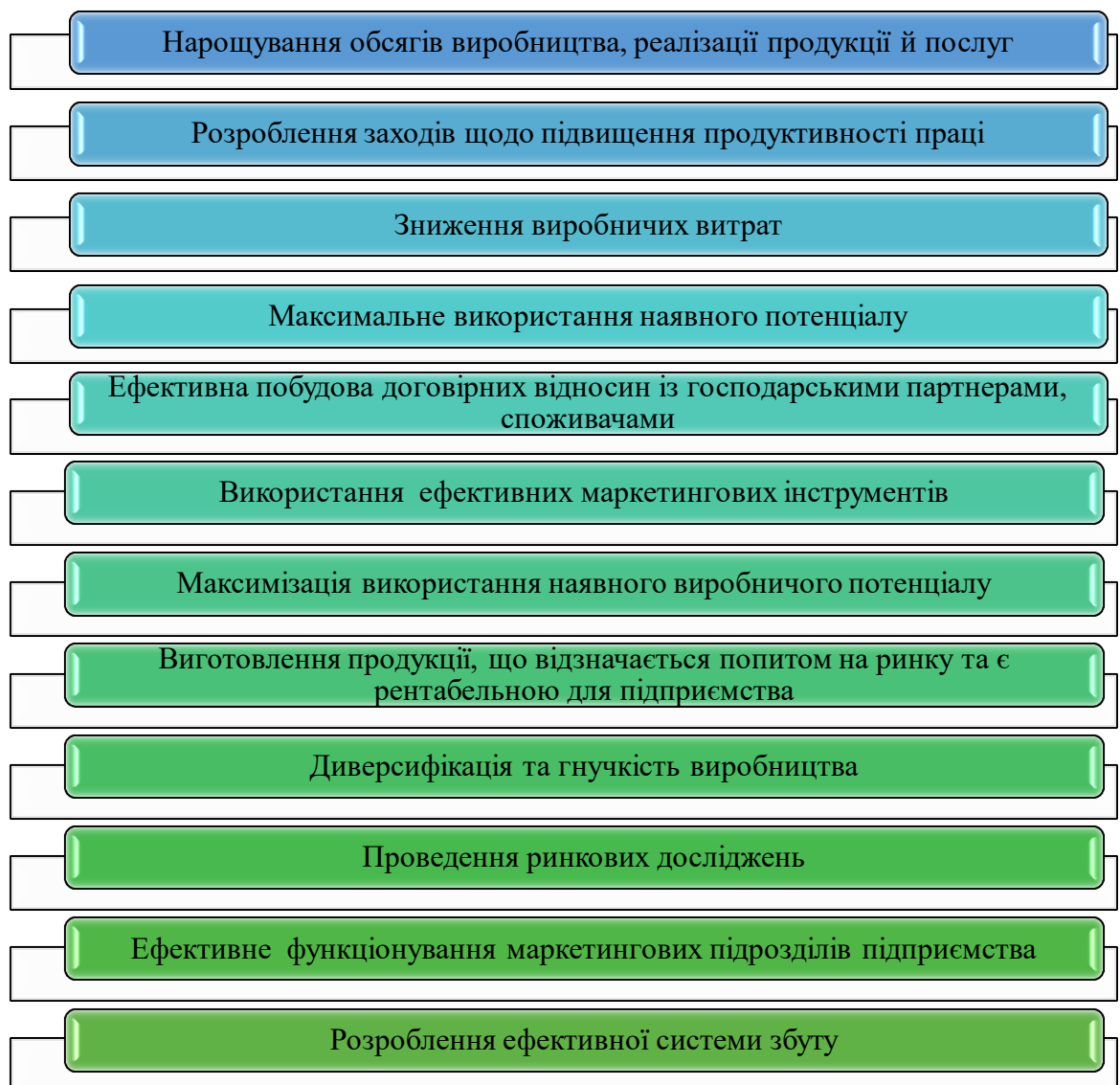

Рисунок 1.5 – Заходи щодо зростання рівня прибутковості функціонування суб'єктів господарювання (сформовано автором на основі [10])

Науковцями стверджується, що цілі збільшення рівня рентабельності підприємства можуть бути досягнуті за рахунок впровадження низки важливих заходів, зокрема, підвищення якості продукції; комп'ютеризації, механізації й автоматизації виробництва; реінжиніринг бізнесу; стандартизація, сертифікація продукції; здійснення заходів щодо економічного стимулювання персоналу; скорочення адміністративних витрат; пошук ефективних джерел фінансування інвестицій тощо [9].

Розроблені авторами напрями нарощування рентабельності діяльності підприємства мають здатність бути врахованими у практичній діяльності суб'єктів господарювання. Забезпечення підвищення рентабельності в сучасних умовах слід здійснювати на базі результатів проведення факторного аналізу ,при цьому враховуючи їх позитивний та негативний вплив на показники, що характеризують прибутковість роботи підприємства. Зростання рівня рентабельності може бути забезпечене шляхом впровадження сучасних технологій, що використовуються у виробництві, реалізації заходів ресурсозбереження, акцентуванні уваги на налагодженні виробництва й продажу якісної та високорентабельної продукції, проведення коригування існуючої стратегії виробництва із урахуванням результатів, одержаних при проведенні маркетингового аналізу [6].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕРНОПІЛЬХЛІБПРОМ»

2.1 Загальна характеристика діяльності товариства

Суб'єктом господарювання, діяльність якого досліджується у даній роботі, виступає ТОВ «Тернопільхлібпром».

Юридичною адресою підприємства є наступна: вул. С. Будного, будинок третій, м. Тернопіль, Тернопільська область, поштовий індекс 46027.

ТОВ «Тернопільхлібпром» є суб'єктом господарювання, який функціонує на принципах самокупності. Дане товариство реалізує свою діяльність відповідно із положеннями Цивільного та Господарського Кодексу України, а також інших законодавчо-нормативних актів і Статуту товариства.

Основними видами економічної діяльності підприємства виступають:

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів;
- виробництво борошняних кондитерських виробів;
- виробництво тортів і тістечок нетривалого зберігання.

Середня кількість працівників підприємства за 2022 рік становила 112 осіб, що на 2 особи більше, ніж у попередньому році.

Загальний обсяг активів ТОВ «Тернопільхлібпром» становив станом на 31 грудня 2022 року 14 тис. 015 грн. З них:

- необоротні активи становили 7302,7 тис. грн.;
- оборотні активи складала 6712,3 тис. грн.

Станом на кінець 2022 року власний капітал підприємства становив 888,5 тис. грн. При цьому він складався із:

- зареєстрованого статутного капіталу у сумі 21 тис. 907,9 тис. грн.;
- нерозподіленого збитку у сумі 21 тис. 019 грн.

Отже, на даний час ТОВ «Тернопільхлібпром» має значні фінансові труднощі.

Місією підприємства є виробництво якісної продукції: хліба та хлібобулочних виробів, борошняних кондитерських виробів, тортів та тістечок нетривалого зберігання, а також забезпечення стабільної роботи та отримання прибутків.

Для аналізування формування показників рентабельності ТОВ «Тернопільхлібпром» проведемо дослідження чинників, які впливають на їх величину. Зокрема, надзвичайно важлива роль при цьому повинна належати дослідженню різних видів прибутку підприємства. Насамперед, доцільно проаналізувати динаміку таких його показників як валового прибутку, прибутку (збитку) від операційної діяльності, а також фінансового результату до оподаткування і чистого прибутку (або збитку) підприємства.

Валовий прибуток ТОВ «Тернопільхлібпром» можна знайти як різницю між виручкою підприємства від реалізації і собівартістю проданої споживачам продукції чи послуг. Зростання величини валового прибутку говорить про підвищення ефективності роботи компанії.

Операційний прибуток ТОВ «Тернопільхлібпром» обчислюється у результаті знаходження різниці між валовим прибутком й сумою здійснених операційних витрат. Він показує, наскільки успішно дане підприємство веде свій бізнес, здійснюючи свою звичайну діяльність. Чистий прибуток є частиною балансового прибутку підприємства, який після сплати податків, а також зборів та інших обов'язкових платежів, що вносяться до бюджету, залишається в його розпорядженні.

Дані аналізування змін вище згаданих видів прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки наведений у табл. 2.1. Проведений аналіз динаміки прибутку товариства дозволяє зробити висновок, що у 2021 році валовий прибуток зменшився порівняно із 2020 роком на суму 5713,7 тис. грн., або на 38,0%. Таке явище є негативним в діяльності підприємства. Зазначимо, що воно було зумовлене насамперед зменшення обсягів виробництва й реалізації продукції. У 2022 році значення валового прибутку зросло на 2425,8 тис. грн, або на 26,0%, це є позитивним.

Таблиця 2.1 – Аналізування зміни прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки (тис. грн.)

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни показника 2022 р./2021 р.	
				абсолютна, тис. грн.	відносна, %
Валовий прибуток	15040,0	9326,3	11752,1	2425,8	26,0
Прибуток від операційної діяльності	1884,0	-3762,6	-4034,5	-271,9	7,22
Прибуток до оподаткування	1889,4	-3737,7	-3552,3	185,4	-5,0
Чистий прибуток	1549,1	-3737,7	-3552,3	185,4	-5,0

Аналізуючи фінансові результати роботи ТОВ «Тернопільхлібпром», необхідно відмітити, що валовий прибуток даного підприємства значно знизився у 2021 році, проте у наступному році – дещо зріс.

Прибуток від операційної діяльності а також прибуток до оподаткування та чистий прибуток характеризувалися тенденціями значного спаду у 2021 році до рівня 2020 року та деяким збільшенням його величини у 2021 році. Отже, два останніх роки, протягом яких виконувалося дане дослідження, відзначалися значною збитковою діяльністю ТОВ «Тернопільхлібпром».

Погіршення кінцевих фінансових результатів у 2022 році порівняно з попереднім відбулося, не зважаючи за збільшення частого доходу підприємства. Воно пояснювалось, зокрема, суттєвим зростанням собівартості реалізованої продукції та інших операційних витрат підприємства у 2022 р. Це говорить про негативні тенденції, які стосувалися фінансових результатів роботи товариства.

Графічно динаміка показників прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки зображена на рис. 2.1.

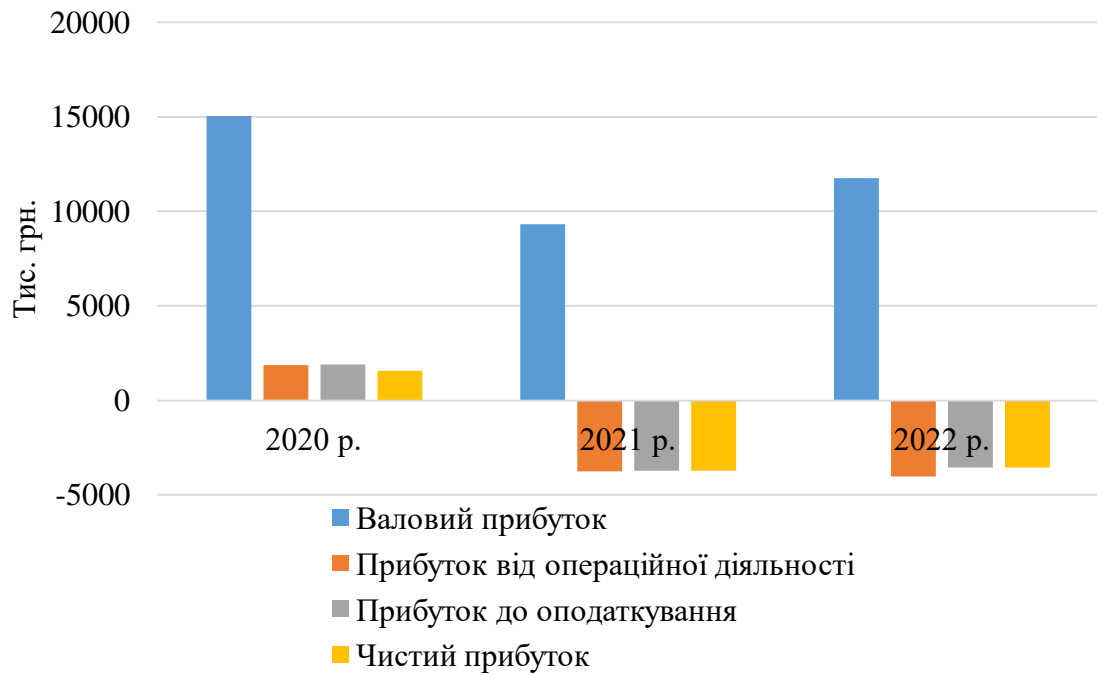

Рисунок 2.1 – Динаміка показників прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки

Аналіз зміни витрат ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки відображений у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз зміни витрат ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки (тис. грн.)

Показники	2020 p.	2021 p.	2022 p.	Зміна показника 2022/2021 pp.	
				абсолютна, тис. грн.	відносна, %
1. Собівартість реалізованої продукції (послуг)	20474,1	28797,6	31448,4	2650,8	9,2
2. Інші операційні витрати	13156,0	13088,9	15786,6	2697,7	20,6
3. Інші витрати	4,3	-	-	-4,3	-
Разом витрати	33634,4	41886,5	47235,0	5348,5	12,8

Графічно динаміку витрат ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки відображено на рис. 2.2.

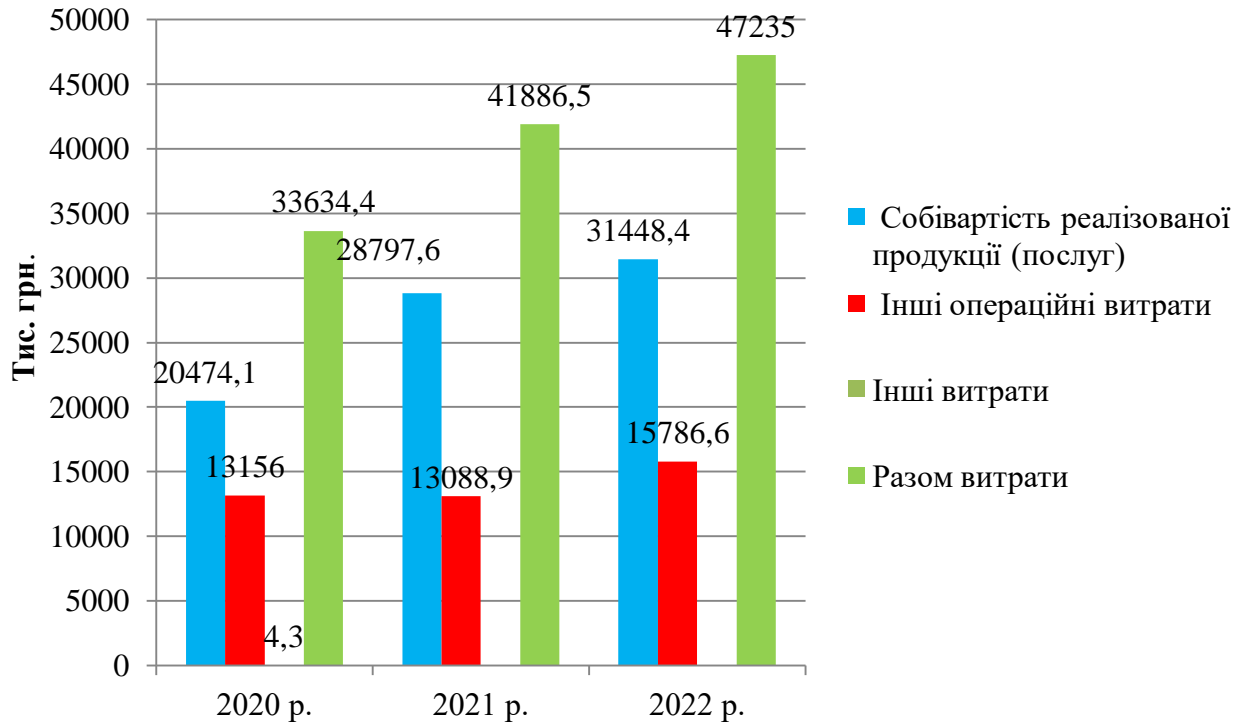

Рисунок 2.2 – Динаміка витрат ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки

З рис. 2.2 робимо висновок, що протягом 2020-2022 років спостерігалось збільшення загальних витрат ТОВ «Тернопільхлібпром». Зокрема, це найбільше було зумовлене стабільним зростанням собівартості реалізованої продукції (послуг) досліджуваного товариства.

При цьому інші операційні витрати підприємства відзначалися деяким падінням їх величини у 2021 році, проте у наступному році їх величина значно зростає. Інші витрати були наявні лише у 2020 році, їх величина була незначною, тому вони не спричинили суттєвого впливу на значення загальних витрат ТОВ «Тернопільхлібпром».

2.2 Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «Тернопільхлібпром»

Аналіз ефективності діяльності та використання ресурсів підприємства ТОВ «Тернопільхлібпром», у тому числі в їх динаміці, варто здійснювати за допомогою системи відносних показників, до яких, зокрема, входять показники рентабельності. Серед них проведемо обчислення низки наступних показників товариства.

1. Валова рентабельність продажів підприємства, або Gross profit margin, відображає, яку частку займає валовий прибуток ТОВ «Тернопільхлібпром» у загальному обсязі продаж даного товариства. Для розрахунку цього показника використаємо дані звіту про фінансові результати досліджуваного підприємства за 2020-2022 роки, а саме знайдемо частку за формулою:

$$R_{\text{пр.в}} = P_{\text{вал}} / Чд, \quad (2.1)$$

де $R_{\text{пр.в}}$ - валова рентабельність продажів;

$P_{\text{вал}}$ - значення валового прибутку підприємства;

$Чд$ – чистий дохід від реалізації.

2. Рентабельність продажів, обчислена за операційним прибутком ($R_{\text{пр.оп}}$) – це сума чистого прибутку чи збитку, одержаного підприємством у результаті здійснення ним операційної діяльності, яка припадає на кожні 100 грн. реалізованої ним продукції (чистого доходу від реалізації). Вона обчислюється за допомогою формули:

$$R_{\text{пр.оп}} = \text{Поп} / Чд, \quad (2.2)$$

де Поп – прибуток від операційної діяльності.

3. Рентабельність продажів, обчислена за чистим прибутком (або Net Profit Margin) – це показник прибутковості, що показує обсяг чистого прибутку,

що є генерованим кожною сотнею гривень обсягів реалізації продукції, послуг. Для розрахунку даного показника обчислимо співвідношення чистого прибутку ТОВ «Тернопільхлібпром» підприємства та обсягу продажів, тобто скористаємося формулою:

$$R_{\text{пр.ч}} = \text{Пч} / \text{Чд}, \quad (2.3)$$

де Пч – чистий прибуток підприємства.

Розрахунок вище згаданих показників відображено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок показників рентабельності продажів ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни показника 2022/2021 рр.	
				абсолютна, (+,-)	відносна, %
1	2	3	4	5	6
1. Валовий прибуток (тис. грн.)	15040,0	9326,3	11752,1	2425,8	26,0
2. Прибуток від операційної діяльності (тис. грн.)	1884,0	-3762,6	-4034,5	-271,9	7,22
3. Чистий прибуток (тис. грн.)	1549,1	-3737,7	-3552,3	185,4	-5,0
4. Чистий дохід від реалізації продукції (послуг) (тис. грн.)	35514,1	38023,9	42200,5	4176,6	11,0

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
5. Валова рентабельність продажів, % (р.1 / р.4) x100%	42,3	24,5	27,8	3,3	13,5
6. Рентабельність продажів, обчислена за операційним прибутком, %, (р.2/ р.4) x100 %	5,3	-9,9	-9,6	0,3	3,0
6. Рентабельність продажів, обчислена за чистим прибутком, % (р.3/ р.4) x100 %	4,4	-9,8	-8,4	1,4	14,3

З табл. 2.3 робимо висновок, що валова рентабельність продажів ТОВ «Тернопільхлібпром» у 2020 році становила 42,3%, а у 2021 році вона значно знизилася і була рівна уже 24,5%, а в наступному 2022 році зросла до 27,8%. Таким чином, на основі отриманих даних можна зробити висновок, що у кожній заробленій товариством гривні міститься 27,8% валового прибутку.

Рентабельність продажів ТОВ «Тернопільхлібпром», обчислена за операційним прибутком, у 2020 році було додатньою і становила 5,3%, а у наступні роки її величина різко зменшилася до від'ємних значень (у 2021 році до -9,9% та у 2022 році до -9,6%), що є вкрай негативним.

Чиста рентабельність продажів відображає вплив структури капіталу й фінансування підприємства на його рентабельність. Проведені вище розрахунки засвідчили, що значення цього коефіцієнту у 2020 році становило 4,4%, що означало, що після сплати усіх податків та відсотків у кожній заробленій гривні ТОВ «Тернопільхлібпром» залишився прибуток 4,4%. У наступних роках (2021 р. та 2022 р.) показник чистої рентабельності продажів набув мінусових значень

(відповідно -9,8% та -8,4%), що говорить про незадовільні результати діяльності.

Графічно динаміка показників рентабельності продажів ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки зображена на рис. 2.3.

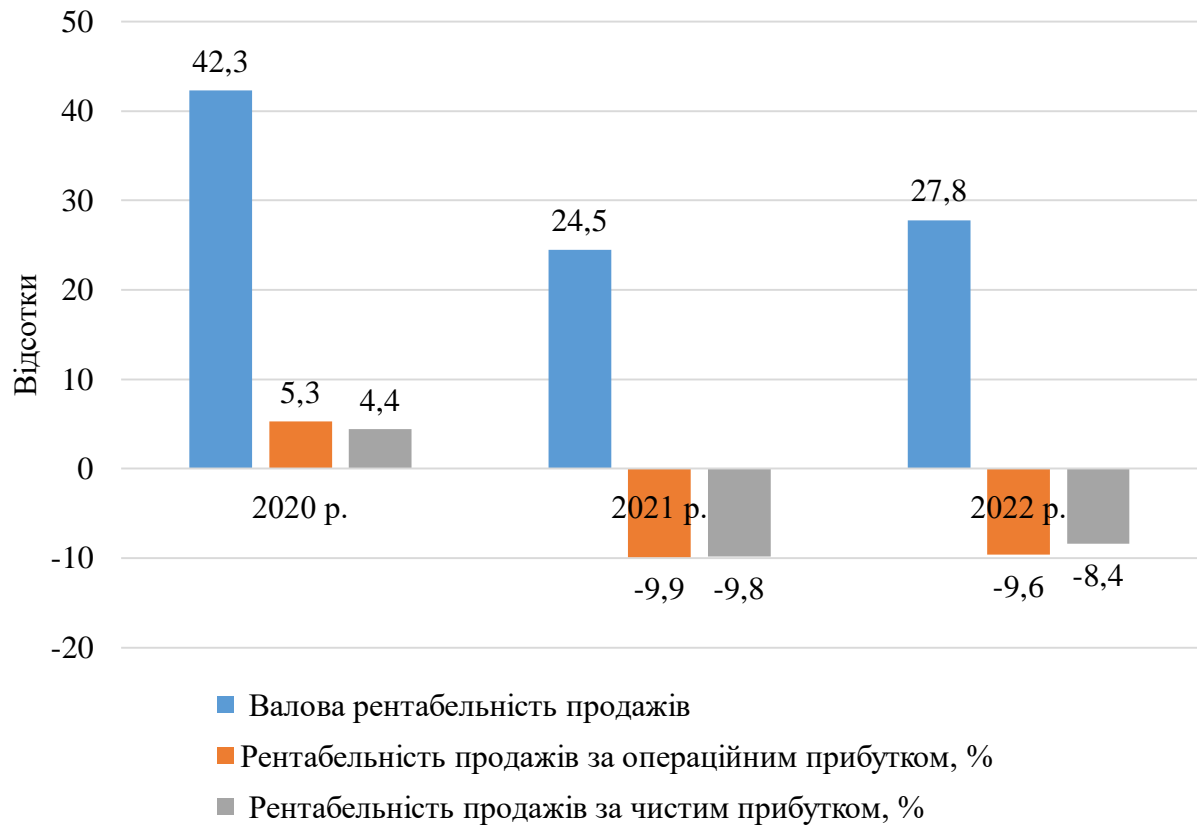

Рисунок 2.3 – Динаміка рентабельності продажів ТОВ «Тернопіль-хлібпром» за 2020-2022 роки

Отримане значення рентабельності продажів, що обчислене за валовим, операційним та чистим прибутками, дає можливість приблизно спрогнозувати, на скільки відсотків зростуть значення показників прибутку компанії при зростанні рівня збуту її продукції та послуг на 100 гривень. Зокрема, отримані значення відповідних показників рентабельності у 2022 році свідчать, що на кожні 100 гривень реалізованої продукції припадають наступні суми:

- валового прибутку товариства - 27,8 грн.;
- прибутку від операційної діяльності – 9,6 грн.;

- чистого прибутку – 8,4 грн.

Важливим є також визначення показників рентабельності капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром», які включають:

- а) рентабельність сукупного капіталу;
- б) рентабельність власного капіталу.

Показник рентабельності сукупного капіталу розраховується з допомогою формули:

$$P_{c.k} = \text{ЧП} / \text{СКсер}, \quad (2.4)$$

де $P_{c.k}$ - рентабельність сукупного капіталу;

СКсер – це середнє значення сукупного капіталу підприємства за певний період.

Показник рентабельності сукупного капіталу дає інформацію про те, наскільки ефективно здійснюється використання усього капіталу підприємства для отримання його прибутку.

Рентабельність власного капіталу є фінансовим коефіцієнтом, який відображає ефективність використання власного капіталу. Даний показник обчислюється з використанням формули:

$$P_{v.k} = \text{ЧП} / \text{ВКсер}, \quad (2.5)$$

де $P_{v.k}$ - рентабельність власного капіталу;

ВКсер – це середнє значення власного капіталу підприємства за певний період.

Цей показник характеризує віддачу (норму прибутку), яка спостерігається на вкладений у компанію власний капітал. Важливим завданням є максимізація даного показника ТОВ оскільки що вони демонструють збільшення чистого прибутку, який був згенерований на ту ж суму власного капіталу. Тому

тенденція до забезпечення стабільного збільшення коефіцієнта рентабельності власного капіталу є позитивною.

Розрахунок показників рентабельності вкладеного капіталу у ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Розрахунок показників рентабельності капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2021-2022 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	Зміна показника 2022/2021 рр.	
			абсолютна, (+,-)	відносна, %
1. Чистий прибуток (тис. грн.)	-3737,7	-3552,3	185,4	5,0
2. Середньорічне значення сукупного капіталу (тис. грн.)	13409,2	13571,7	162,5	1,2
3. Середньорічне значення власного капіталу (тис. грн.)	6312,2	2665,9	-3646,2	-57,8
4. Рентабельність сукупного капіталу, % (р.1/ р.2) x 100%	-27,9	-26,2	1,7	-
5. Рентабельність власного капіталу, % (р.1/ р.3) x 100%	-59,2	-133,2	-74,0	-

З даних табл. 2.4 робимо висновок, що у досліджуваному періоді показники рентабельності капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» були від'ємними. Зокрема, рентабельність сукупного капіталу товариства у 2021 році складала -27,9%, що говорить про неефективність використання його капіталу. Отже, на кожну гривню, що вкладена у капітал цього підприємства, було отримано 27,9 коп. чистого збитку. У 2022 році відбулося деяке незначне зменшення збитковості діяльності, що виявилось у деякій позитивній динаміці даного показника, який зріс на 1,7% і становив -26,2%.

Рентабельність власного капіталу відображає, який прибуток приносить кожна грошова одиниця, що була інвестована у ТОВ «Тернопільхлібпром» власниками капіталу. Цей показник є одним із найбільш важливих за своїм значенням для власників підприємства. Він свідчить про те, наскільки ефективно здійснювалося використання грошових засобів, що їм належать. Цей індикатор дозволяє визначити те, чи відбулося зростання їх добробуту за аналізований період. Цей показник також є важливим при здійсненні оцінки того, на які грошові надходження можуть розраховувати власники підприємства.

Щодо значень рентабельності власного капіталу досліджуваного підприємства, то даний показник приймав ще більш негативні значення, ніж попередній. Так, у 2021 році на кожную гривню залучених ТОВ «Тернопільхлібпром» власних коштів було згенеровано 59,2 коп. чистого збитку, що є вкрай незадовільним показником діяльності. У 2022 році значення показника рентабельності власного капіталу зменшилося ще на 74,0% і дорівнювалося уже -133,2%, що говорить про подальше критичне погіршення ефективності використання власного капіталу даного товариства.

Графічне зображення динаміки показників рентабельності капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2021-2022 роки можна побачити з даних рис. 2.4.

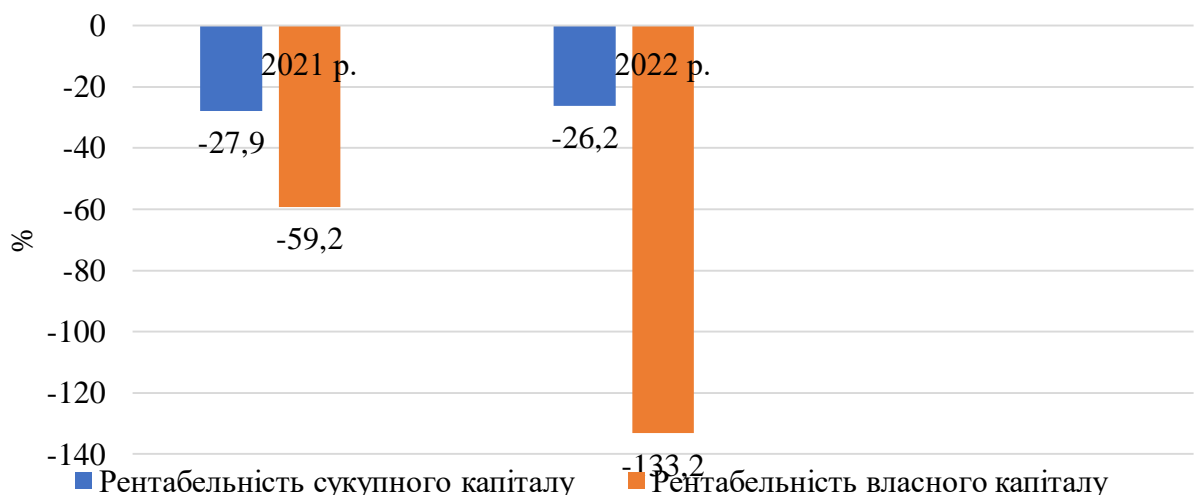

Рисунок 2.4 - Динаміка показників рентабельності сукупного та власного капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2021-2022 роки

Така динаміка рентабельності власного капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» була зумовлена в основному дуже суттєвим падінням середньорічного значення власного капіталу підприємства (на 3646,2 тис. грн., або на 57,8%), хоча величина чистого збитку при цьому зменшилася на 185,4 тис. грн., або на 5,0%. Отже, кожна гривня, вкладена у капітал досліджуваного товариства, принесла у 2021 році 59,2 коп. чистого збитку, а у 2022 році – вже 133,2 коп., що є вкрай негативним. Тенденція стабільного падіння значення коефіцієнта рентабельності власного капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» говорить про підвищення здатності даної компанії генерувати збитки її власникам на період проведеного нами дослідження.

Розрахунок показників рентабельності основних та виробничих фондів, рентабельності продукції та виробництва ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2021-2022 роки відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Розрахунок показників рентабельності основних фондів, оборотних активів, рентабельності продукції та виробництва ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2021-2022 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	Зміна показника 2022/2021 рр.	
			абсолютна, (+,-)	відносна, %
1	2	3	4	5
1. Операційний прибуток (тис. грн.)	-3762,6	-4034,5	-271,9	7,22
2. Прибуток до оподаткування (тис. грн.)	-3737,7	-3552,3	185,4	-5,0
3. Чистий прибуток (тис. грн.)	-3737,7	-3552,3	185,4	-5,0
4. Собівартість продукції (тис. грн.)	28797,6	31448,4	2650,8	9,2

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5
5. Середньорічна вартість основних фондів (тис. грн.)	4643,8	4160,6	-483,2	-10,4
6. Середньорічне значення оборотних активів (тис. грн.)	5532,8	6009,7	476,9	8,6
7. Сума середньорічної вартості основних фондів і оборотних активів (тис. грн.)	10176,6	10170,3	-6,3	-0,1
8. Рентабельність продукції, % (р.1/ р.4) x 100%	-13,1	-12,8	0,3	2,3
9. Рентабельність основних фондів, % (р.3/ р.5) x 100%	-80,5	-85,4	-4,9	-6,1
10. Рентабельність оборотних активів, % (р.3/ р.6) x 100%	-71,4	-59,1	12,3	17,2
5. Рентабельність виробництва, % (р.2/ р.7) x 100%	-36,7	-34,9	1,8	4,9

Згідно даних табл. 2.5, у 2022 році відбулося зростання негативного значення величини рентабельності основних фондів ТОВ «Тернопільхлібпром» до рівня 2021 р., що у значній мірі було спричинено падінням величини середньорічної вартості основних фондів.

У той же час в цей період середньорічне значення оборотних активів зросло, що вплинуло на зростання рентабельності оборотних активів. Збитковість виробництва досліджуваного підприємства при цьому дещо зменшилася, що є позитивним.

На основі проведених вище досліджень можна загалом зробити висновок, що підприємство протягом 2021-2022 років працювало дуже збитково, а це вимагає розробки та впровадження нагальних заходів щодо покращення ситуації, яка склалася.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕРНОПІЛЬХЛІБПРОМ»

3.1 Заходи щодо впровадження виробництва продукції із вмістом біологічно активних речовин як напрям зростання рентабельності

На сучасному етапі ТОВ «Тернопільхлібпром» поряд з іншими підприємствам хлібопекарської галузі доводиться зустрічатися з низкою чинників, які суттєво впливають на стан ринку: незбалансованим споживанням хліба населенням, значною диференціацією рівня життя населення за рівнем доходів, зростанням вартості ресурсів та споживчих цін на хлібобулочні вироби й хліб, труднощами забезпечення високої якості та екологічної безпеки хлібопекарської продукції, недосконалістю системи контролю якості та іншими.

У сучасних умовах війни поліпшення якості продуктів харчування є особливо важливим, адже це підвищує опірність організму людини до різноманітних негативних чинників, у тому числі стресів, покращуючи функціонування усіх органів і систем та сприяє збереженню та відновленню здоров'я. Необхідно враховувати, що на якість харчових продуктів дуже суттєво впливає вміст біологічно активних речовин, що є властивим для конкретного продукту. Наявність біологічно активних речовин здатне не лише забезпечити організм людини необхідним енергетичним і пластичним матеріалом, а і також оптимізувати конкретні фізіологічні функції, покращити контроль за біохімічними реакціями, підтримати й поліпшити стан здоров'я людей, знизити ризик виникнення різноманітних захворювань, прискорювати процес одужання, а також забезпечити захист організму від впливу несприятливих чинників довкілля.

На сьогоднішній день встановлено тісний взаємозв'язок між надходженням біологічно активних речовин через визначений раціон

харчування та здоров'ям людини, що лягло в основу концепції здорового й функціонального харчування. При цьому біологічно активні речовини, які здатні забезпечувати потреби людини, виступають у якості функціональних інгредієнтів.

Враховуючи це, пропонуємо здійснити введення біологічно активних речовин до складу продукції, що випускається ТОВ «Тернопільхлібпром». Це дасть можливість забезпечити ряд позитивних ефектів на організм споживачів продукції, яка буде вироблена даним товариством (див. рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Очікувані позитивні впливи на стан організму споживачів продукції ТОВ «Тернопільхлібпром», яка включатиме біологічно активні речовини

Отже, завдяки наявності у харчових продуктах досліджуваного товариства різноманітних біологічно активних речовин буде забезпечуватися наявність біорегуляторного, імуномодулюючого, реабілітаційного та інших

позитивних впливів на системи, органи, а також функції організму людини.

Сучасні тенденції у харчовій промисловості України, які формуються під впливом деякого зростаючого купівельного попиту на продукти харчування, що виробляються з використанням натуральних інгредієнтів, орієнтують менеджерів досліджуваного підприємства на пошук активних антиоксидантів, безпечних і корисних для споживача. Одним з ефективних способів забезпечення повноцінного харчування населення і водночас активізації збутової діяльності є збагачення виробів ТОВ «Тернопільхлібпром» біологічно активними речовинами природного походження.

Завдяки проведенню численних досліджень харчової сировини, а також добавок, було виявлено багато таких, що володіють мають адаптогенними, імуно-моделюючими й мембрано-протекторними властивостями. Минулі роки відзначалися посилення актуальності розроблення та впровадження у виробництво добавок, що мають природне походження й виготовлені на основі лікарської сировини, що складається із складного комплексу речовин у певних дозованих природою співвідношеннях. Враховуючи біохімічну природу цих добавок, вони впливають на організм людини більш м'яко, ніж добавки, що мають синтетичне походження. Одержані наукові дані щодо можливості використання лікарських рослин, які володіють високою антибактеріальною активністю подібно як консерванти.

Населенням на даний час проявляється зростаючий інтерес до харчової цінності, хімічного складу, а також наявності функціональних інгредієнтів у переліку низки продуктів харчування, оскільки часто доводиться зустрічатися із проблемою наявності незбалансованого харчування, що спостерігається через споживання рафінованих, очищених продуктів. Здорове харчування передбачає вживання людиною необхідних харчових волокон, мікроелементів, мінеральних речовин, вітамінів, ненасичених жирних кислот тощо. Так як за рахунок хліба раціон харчування забезпечується не менше 30 відсотків добової потреби у речовинах, що містяться у їжі, то функціональне призначення даного продукту має займати належне місце у харчуванні людей. Отже, покращення

здоров'я народу через вживання корисних хлібобулочних виробів- це одне із пріоритетних завдань.

Беручи до уваги те, що значна кількість жителів України прагне до здорового способу життя, борються із зайвою вагою, то все більш популярною стає вживання інноваційних продуктів, зокрема, хліба лікувально-профілактичного спрямування, який може включати зернові суміші, фруктозу, мед, висівки, горіхи, фруктові й овочеві добавки. Проте на частку такої продукції припадає від 5 до 7% загальних обсягів продажу.

На базі вище сказаного, робимо висновок, що розроблення хлібобулочної продукції, яка буде збагачена визначеними біологічно активними речовинами, й буде максимально відповідати критеріям безпеки й якості, виступає актуальним завданням для ТОВ «Тернопільхлібпром». Актуальним є вихід товариства на ринок із новими видами продукції, що має привабливі органолептичні й смакові властивості та корисні ефекти від її споживання. При цьому можна скористатися великою кількістю розробок нових рецептур, що здійснені як вітчизняними, так і закордонними ученими.

У харчових волокнах міститься суміш полісахаридів і лігніну, що є пребіотиками, що спричиняють позитивний вплив на існуючий баланс мікрофлори, як складається у шлунково-кишковому тракті людини. Дані волокна у значній кількості містяться у їжі рослинного походження, зокрема, фруктах, овочах, зернових тощо.

Використання клітковини має ту перевагу, що у разі її використання досягається стабілізація властивостей тіста, збільшується вихід готового продукту, покращується процес формування виробів, покращуються органолептичні показники, зменшуються втрати у ході термообробки. Також при цьому проходить збагачення продуктів харчування вмістом баластних речовин.

До перспективних видів рослинної сировини, які володіють широким спектром позитивних фізіологічних властивостей, набором біологічно активних речовин, унікальним біохімічним складом, виступає насіння льону, а також

продукти, отримані у результаті його переробки. Даний вид добавок - цінна харчова сировина, що включає у своєму складі різноманітні для життєдіяльності людини мікро- та макроелементи, білки, ліпіди, легко засвоювані вуглеводи, такі як крохмаль, сахароза, декстрини, вітаміни групи В, вітамін С, різноманітні мінеральні речовини (калій, магній, залізо, фосфор, марганець, кальцій, натрій, цинк). Насіння льону здатне чинити потужну антиоксидантну дію, тому є рекомендованим у ході лікування серцево-судинних захворювань та атеросклерозу.

У льняному насінні міститься багато цінної водорозчинної клітковини, що відзначається особливою цінністю, що є надзвичайно комфортною для шлунково-кишкового тракту людини, так як забезпечує покращенню поглинанню поживних речовин. Враховуючи це, льняне насіння виступає як цілюще при різноманітних захворюваннях травної системи.

Враховуючи це, для ТОВ «Тернопільхлібпром» актуальною є розроблення власних рецептур, впровадження технологій виготовлення нових хлібобулочних виробів із високим рівнем біологічної цінності. Беручи до уваги корисні властивості та хімічний склад насіння льону, рекомендуємо дану добавку для використання у роботі досліджуваного підприємства у якості функціонального інгредієнта.

При цьому однією з вагомих ринкових переваг ТОВ «Тернопільхлібпром» буде виступати те, що асортимент його виробів відзначатиметься від його конкурентів орієнтацією на використання натуральної сировини та розробки продуктів здорового харчування. Отже, перспективним напрямом для ТОВ «Тернопільхлібпром» виступає упровадження нових технологій, що передбачають виробництво даним підприємством продукції, що має лікувально-профілактичне призначення. Це дасть можливість зміцненню захисних функцій організму, досягнути запобігання захворюванням, зниження ризику впливу різних шкідливих факторів, зокрема, тих осіб, яке живуть в екологічно несприятливих умовах. При цьому значна увага має бути приділена застосуванню функціональних

харчових продуктів.

Створення таких продуктів ТОВ «Тернопільхлібпром» можливе завдяки використанню у рецептурах нетрадиційних добавок, що відзначаються необхідним вмістом біологічно активних речовин. На даний час увага до хлібобулочних виробів як лікувально-профілактичного продукту все більше зростає в Україні.

Пропонуємо серед функціональних інгредієнтів використовувати як добавку до продукції ТОВ «Тернопільхлібпром» інулін. Даний інгредієнт потрібний для ефективного функціонування організму. Вмістом інуліну відзначається у багатьох рослинах, зокрема, кульбабі, топінамбуру, деяких інших. Інулін володіє значним пребіотичним ефектом, здійснюючи позитивний оздоровчий вплив на людей, стимулює зростання в кишечнику активних корисних бактерій, зумовлює пригнічення патогенної мікрофлори, сприяє лікуванню цукрового діабету, ожиріння, виводить із організму радіонукліди, солі важких металів та інші шкідливі речовини.

Бульби топінамбуру багаті вмістом мінеральних речовин:

- фосфором;
- калієм;
- вмістом заліза;
- кремнію;
- кальцію тощо.

За вмістом таких вітамінів як каротин, вітамін С, В1, В2, РР бульби топінамбуру значно перевершують картоплю. Отримання із топінамбуром комплексу біологічно активних речовин підвищує стійкість організму до стресів та хвороб.

Із урахуванням вище викладеного, вважаємо за доцільне ТОВ «Тернопільхлібпром» здійснити вирішення завдання, яке передбачає розроблення й випуск харчових продуктів із позитивними не тільки споживчими, а також лікувальними властивостями. Це дасть змогу:

- здійснити розширення асортименту виробів, що виробляються даним

товариством;

- забезпечувати успішний збут ТОВ «Тернопільхлібпром» своєї продукції на ринку;
- забезпечити лікувальний вплив на організм людини як загалом, так і на її шлунково-кишковий тракт зокрема;
- чинити профілактичну дію на здоров'я, що також буде сприяти попередженню захворювань шлунку;
- попереджувати утворення ракових клітин;
- сприяти зміцненню імунітету;
- знизити споживання необхідних лікарських препаратів.

Варто відзначити, що шляхом введення добавок, які містять інулін у своєму складі, підприємство зможе покращити якісні характеристики своїх хлібобулочних виробів. Дослідження показали, що при цьому проявляються такі позитивні ефекти:

- зростання кислотності готового виробу;
- поліпшення пористості й водночас формостійкості продукції;
- збільшення об'єму виробів;
- поліпшення якості продукції, що підтверджено результатами органолептичної оцінки.

Як позитивний ефект від використання порошку топінамбура виділяється також уповільнення черствіння виробів, поліпшуються структурно-механічні показники якості випечених виробів, що мають ніжний м'якиш. Також завдяки додаванню сухого топінамбуру досягається зростання частки зв'язаної вологи у продукції.

У результаті проведених досліджень було визначено оптимальне дозування порошку топінамбура, яке складає 3 відсотки від маси борошна при виробництві хлібобулочних виробів, які виготовляються із пшеничної муки.

Отже, введення в рецептуру продукції, що випускається ТОВ «Тернопільхлібпром», порошку з бульб топінамбура сприятиме підвищенню їх харчової цінності. При цьому у нових видах хлібобулочних виробів

збільшиться вміст вітамінів, жиру, білка, баластних та мінеральних речовин, що дозволяє вносити рекомендації щодо їх вживання із лікувально-профілактичною метою.

Прогнозовані витрати ТОВ «Тернопільхлібпром» на виробництво продукції із вмістом біологічно активних речовин (на 1 тону) наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1– Прогнозована калькуляція виробництва продукції ТОВ «Тернопільхлібпром» із вмістом біологічно активних речовин (на 1 тону)

Статті витрат	Сума, грн.
Сировина і матеріали	27670
Допоміжні матеріали	3758
Паливо, електроенергія, вода	1843
Основна зарплата	2975
Додаткова зарплата	120
Нарахування на зарплату	681
Загальновиробничі витрати	1251
Виробнича собівартість	38298
Адміністративні витрати	878
Збутові витрати	4454
Повна собівартість продукції	43630
Прибуток	2182
Оптова ціна	45812

Отже, від реалізації 1 т запропонованої нами продукції підприємство зможе отримати прибуток у сумі 2182 грн. Оптова ціна реалізації при цьому прогнозується на рівні 45812 грн./т.

Прогнозовані економічні результати ТОВ «Тернопільхлібпром», що очікуються від впровадження виробництва хлібобулочних виробів із вмістом біологічно активних речовин наведено у табл. 3.2

Таблиця 3.2 - Прогнозовані економічні результати ТОВ «Тернопільхлібпром», що очікуються від впровадження виробництва хлібобулочних виробів із вмістом біологічно активних речовин

Показники	Одиниця вимірювання	Значення показника
1. Приріст обсягу виробництва та реалізації продукції (у натуральних одиницях)	т	120
2. Сума збільшення чистого доходу підприємства	тис. грн.	5494,4
3. Затрати на виробництво та реалізацію продукції	тис. грн.	5235,6
4. Прибуток до оподаткування	тис. грн.	258,8
5. Сума чистого прибутку	тис. грн.	212,2
6. Рентабельність продукції із вмістом біологічно активних речовин	%	4,1
7. Рентабельність продажу продукції	%	3,9

Отже, завдяки впровадженню виробництва хлібобулочних виробів із вмістом біологічно активних речовин ТОВ «Тернопільхлібпром» зможе досягнути збільшення чистого доходу підприємства від реалізації продукції на суму 5 млн. 494,4 тис. грн., сума приросту чистого прибутку складатиме 212,2 тис. грн., рентабельність продукції із вмістом біологічно активних речовин становитиме 4,1%, а показник рентабельності продажу продукції - 3,9%. Отже, запропоновані заходи сприятимуть покращенню фінансової результативності роботи досліджуваного підприємства. Також це не лише забезпечить налагодження випуску високорентабельної для підприємства продукції, а й дасть змогу отримати соціальний ефект, що виявиться у можливості задоволення потреб споживачів у продукції, що є корисною для здоров'я людини, оскільки володіє необхідним для людини вітамінним та мінеральним комплексом, маючи у своєму складі природні біологічно активні добавки.

3.2 Шляхи підвищення рентабельності ТОВ «Тернопільхлібпром» за рахунок впровадження підприємством нового технологічного устаткування

Рівень рентабельності ТОВ «Тернопільхлібпром», як і будь-якого іншого підприємства, перебуває у безпосередній залежності від того, якою техніко-технологічною базою вона володіє. Завдяки впровадженню нового обладнання, заходам щодо комплексної механізації та автоматизації технологічних процесів, застосуванню нових видів сировини, удосконаленню технологій створюються передумови для підвищення продуктивності виробництва, зниження собівартості, оптимальних змін кінцевих результатів роботи.

З метою підвищення рівня рентабельності ми пропонуємо впровадити ТОВ «Тернопільхлібпром» заміну деякого хлібопекарського обладнання на нове, більш прогресивне. Враховуючи вище наведене, пропонуємо придбати нове більш продуктивне обладнання, яке відзначається такими технічними характеристиками (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Основні технічні характеристики пропонованого обладнання для виробництва хлібобулочних виробів

Назва, марка	Продуктивність	Витрачання паливно-енергетичних ресурсів
Борошнопросіювач із магнітним сепаратором і мішкоперекидачем	920 кг/год	4,6 кВт електроенергії
Тістомісильна машина	570 кг/год	5,9 кВт електроенергії
Формувальна машина з набором матриць	330 кг/год	2,5 кВт електроенергії
Машина для глазурування хлібобулочних виробів	410 кг/год	2,5 кВт електроенергії
Піч хлібопекарська тунельна наскрізна	1000 кг/год.	46 нм ³ /год. природного газу
Пакувальна машина	600 кг/год	3,0 кВт електроенергії
Всього		18,5 кВт електроенергії і 46 нм ³ /год. природного газу

Зауважимо, що пропозиція щодо заміни деякого хлібопекарського обладнання є актуальною для товариства, оскільки частина устаткування для випуску продукції - морально застаріла, фізично зношена. У теперішніх умовах вироблення конкурентоспроможної продукції на старому обладнанні утруднена. Також внаслідок цього виникають поломки устаткування, тому ТОВ «Тернопільхлібпром» повинне здійснювати витрати значних ресурсів, які спрямовуються для обслуговування та ремонтів технологічного обладнання. Окрім того, застаріле обладнання є більш енергоємним.

Здійснення заміну застарілого обладнання товариства на нове забезпечить для ТОВ «Тернопільхлібпром» одержання низки переваг у його технологічному розвитку, зростання обсягів випуску продукції, підвищення продуктивності праці, зменшення відсотку браку, зниження собівартості виробництва хліубобулочних виробів, зростання рентабельності.

Пропонуємо у рамках запропонованого проєкту забезпечити встановлення автоматичного мукопросіювача. Дане обладнання укомплектоване магнітним сепаратором, що забезпечує видалення із борошна, що надходить як сировина у виробничому процесі ТОВ «Тернопільхлібпром», наявних у ньому феромагнітних домішок. Також це устаткування містить мішкоперекидач та механізм фіксації. Завдяки впровадженню автоматичного мукопросіювача буде досягнуто суттєве зменшення виділення у повітря борошняного пилу в повітря. Також його використання зумовлює обмеженість присутності працівників у зоні просіювання борошна, тому це буде сприяти зменшенню ймовірності виникнення професійних захворювань органів дихання працівників підприємства.

Установлення двох нових тістомісильних машини забезпечить зниження викидів у повітря такої шкідливої речовини як сірчистий ангідрид. Ефективна конструкція цих машин виключає можливість розпилювання борошна, а також втрат тіста у процесі його замішування.

Впровадження у виробничій діяльності ТОВ нової формувальної машини із набором матриць сприятиме зменшенню викидів у повітря оксиду азоту та

вуглецю, що буде забезпечене завдяки великій швидкості обертання барабану даної машини.

Введення в експлуатацію нової печі тунельної газової попередить потрапляння у пекарську камеру продуктів згорання газу, можливого його контакту з хлібобулочними виробами згідно вимог санітарних норм нашої держави. Позитивним аспектом є також те, що дана піч оснащена секцією парозволоження, що забезпечує покращення якості випікання продукції.

Запропонованим проєктом також передбачена закупівля пакувальної машини, яка характеризується унікальною системою завдяки новій конструкції. Даний вид обладнання є зручним та порівняно недорогим, воно може бути застосоване як для процесів зварювання, так і запаювання готових виробів у термозбіжну плівку. Витрати на закупівлю необхідного обладнання відображено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Витрати на придбання нового обладнання ТОВ «Тернопільхлібпром»

Назва, марка	Кількість одиниць	Ціна обладнання	Вартість
Тістомісильна машина	2	125000	250000
Борошнопросіювач із магнітним сепаратором і мішкоперекидачем	1	57500	57500
Формувальна машина з набором матриць	1	186000	186000
Машина для глазурування хлібобулочних виробів	1	97500	97500
Піч хлібопекарська тунельна наскрізна	1	945500	945500
Пакувальна машина	2	113800	227600
Всього			1764100

Отже, як бачимо із таблиці 3.2, разом сума витрат на закупівлю обладнання складають 1 млн. 764,1 грн. Також необхідно обчислити інші витрати, що зумовлені потребою доставки обладнання та введення його в використання (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Прогнозні витрати на впровадження нового хлібопекарського обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром»

Вид витрат	Сума, грн.
1. Витрати на придбання обладнання	1764100
2. Доставка обладнання	88200
3. Демонтаж старого обладнання	38500
3. Монтаж нового обладнання	54200
4. Налагоджування обладнання та підготовку його до експлуатації	38300
5. Витрати на непередбачувані роботи	22000
Всього капітальних витрат	1985302

Отже, загальна сума початкових витрат на проект заміни застарілого обладнання новим становить 1 млн. 985,3 тис. грн.

Проведемо розрахунок прогнозованих фінансових результатів, які будуть отримані ТОВ «Тернопільхлібпром» у результаті заміни частини хлібопекарського обладнання на нове, більш продуктивне та економічно вигідне (табл. 3.4).

Таблиця 3.4. – Розрахунок суми річної економії коштів від здійснення заміни частини хлібопекарського обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром»

Показники	Старий варіант	Новий варіант	Економія
Витрати електроенергії, Квт	46,9	27,4	19,5
Сума витрат електроенергії, грн.	386,9	226,0	160,9
Витрати газу, м ³ /год	69,0	46,0	23,0
Сумв витрат природнього газу, тис. грн.	1062,6	708,4	354,2
Витрати на оплату праці працівників, тис. грн.	1209,6	940,8	268,8
Нарахування на заробітну плату, тис. грн.	266,1	207,0	59,1
Разом сума економії коштів, тис. грн.	-	-	843,0

Проведемо розрахунок дисконтованих економічних результатів, що

будуть отримані від впровадження запропонованого нами проєкту заміни обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Розрахунок дисконтованих економічних результатів, які очікується отримати від впровадження проєкту заміни обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром»

Роки	Річний економічний результат реалізації проєкту, грн.	Дисконтний коефіцієнт (ставка 20%)	Дисконтований річний економічний результат, грн.
2025 рік	843,0	0,8333	702,5
2026 рік	843,0	0,6944	585,4
2027 рік	843,0	0,5787	487,8
2028 рік	843,0	0,4823	406,5
2029 рік	843,0	0,4019	338,8
Всього			2521,0

На базі даних, отриманих із попередніх таблиць, необхідно здійснити економічне обґрунтування внесених нами проєктних рішень, що стосуються заміни хлібопекарського обладнання. Це вимагає обчислення показників простого та дисконтованого термінів окупності, чистої теперішньої вартості та індексу прибутковості проєкту.

Обчислення чистої теперішньої вартості проєкту проведемо згідно формули:

$$NPV = -K_n + \sum \frac{R_n}{(1+r)^n}, \quad (3.1)$$

де NPV – значення чистої теперішньої вартості проєкту;

K_n - початкові інвестиції;

R_n – економічний результат реалізації проєкту за рік n ;

r – ставка дисконту;

n – період реалізації проєкту.

Обчислимо чисту теперішню вартість запропонованого проєкту:

$$NPV = 2521,0 - 1985,0 = 536,0 \text{ тис. грн.}$$

З проведеного розрахунку видно, що чиста теперішня вартість проєкту рівна 536,0 тис. грн., що значно перевищує 0, тому проєкт є прийнятним.

Індекс прибутковості (PI) обчислимо як відношення суми дисконтованих значень економічних результатів втілення проєкту до початкових вкладень у проєкт:

$$PI = 2521,0 : 1985,0 = 1,27.$$

Отже, значення індексу прибутковості проєкту є достатнім, оскільки воно перевищує одиницю, що говорить про прибутковість вкладення коштів у цей проєкт.

Обчислимо також простий і дисконтований періоди окупності проєкту, які свідчать про термін, який необхідний затратити для відшкодування початкових витрат. Простий період окупності рівний:

$$\text{Ток. пр.} = 1985,3 : 843,0 = 2,35 \text{ року.}$$

Дисконтований термін окупності цього проєкту становить біля 2,3 року, що є прийнятним. Звідси робимо висновок про доцільність впровадження цього проєкту.

Значення показника рентабельності інвестицій знайдемо як відношення річного економічного результату реалізації проєкту до суми його початкових витрат:

$$Р_{\text{інв.}} = 843,0 : 1985,3 \times 100\% = 42,5\%.$$

Приходимо до висновку, що даний показник приймає достатнє для реалізації проєкту значення.

Показники, що характеризують економічну ефективність проєкту заміни обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром», відображено у табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Показники, що характеризують економічну ефективність проєкту заміни обладнання на ТОВ «Тернопільхлібпром»

№ з/п	Показники ефективності проєкту	Одиниці виміру показника	Значення показника
1.	Початкові вкладення у проєкт	тис. грн.	1985,3
2.	Чиста теперішня вартість	тис. грн.	536,0
3.	Індекс прибутковості	-	1,27
4.	Простий термін окупності	роки	2,4
5.	Дисконтований термін окупності	роки	3,5
6.	Рентабельність інвестицій	%	42,5

Отримані результати відображають економічну доцільність практичного впровадження даного проєкту, завдяки чому планується досягнути покращення економічних результатів діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром», у тому числі підвищення рівня рентабельності його діяльності.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1 Надзвичайні ситуації екологічного характеру

Надзвичайна екологічна ситуація – це надзвичайна ситуація, при якій на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

До негативних змін у навколишньому природному середовищі відносять втрату, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, які обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах. На сьогодні існує багато визначень суті поняття надзвичайні екологічні ситуації, до яких відноситься поняття екологічна криза та екологічна катастрофа.

Екологічна криза – особливий тип екологічної ситуації, коли середовище існування одного з видів або популяції змінюється так, що ставить під сумнів його подальше виживання. Проявом екологічної кризи є виникнення значних змін ландшафтів, швидке наростання загрози виснаження або втрати природних ресурсів (в тому числі генофонду), унікальних природних об'єктів, погіршення умов проживання населення. При зменшенні або припиненні антропогенних впливів можлива нормалізація екологічної обстановки, часткове відновлення ландшафту.

У широкому розумінні криза, як явище, має не тільки негативні наслідки, а й несе позитивні елементи. Для природи кризові ситуації є природною формою розвитку, однією з рушійних сил еволюції. Найбільш стійкі види організмів зберігаються і дають адаптоване, стійке до впливів потомство, яке займає звільнені екологічні ніші.

Надзвичайні екологічні ситуації є наслідком, як техногенних факторів,

так і природних стихійних явищ. Розмежування надзвичайних ситуацій, викликаних природними та техногенними факторами не завжди можливо: найчастіше характер прояву повеней, селевих потоків, снігових лавин, зсувів і багатьох інших стихійних явищ залежить як від природних процесів, так і від ступеня техногенного навантаження.

Навіть землетруси – катастрофічні події, пов'язані з процесами в земній корі і мантії, в останні десятиліття стали проявлятися в районах техногенної діяльності, які не є сейсмічно активними. Дані процеси багато фахівців пов'язують з антропогенною стимуляцією.

Так, наприклад, в районах затоплення при будівництві великих водоймищ, посилюється тектонічна активність – збільшується частота землетрусів і їх магнітуда. Це пов'язано з тим, що маса води, накопичена в водосховищах, своєю вагою збільшує тиск у гірських породах, а вода, що просочується, знижує межу міцності гірських порід. Аналогічні явища відбуваються при виїмці великих кількостей породи з шахт, кар'єрів, при будівництві великих міст з привізних матеріалів.

З іншого боку, масштаби забруднення водойм, ґрунту і повітря, опустелювання, деградації ґрунтів залежать не тільки від дій людини, але і від типу ландшафту і клімату, структури ґрунту, біотичного різноманіття. У більшості випадків антропогенні і природні фактори діють спільно, посилюючи або послаблюючи початкову дію.

Виділяють близько 70 видів небезпечних природних процесів і явищ, які можуть призвести до виникнення надзвичайної екологічної ситуації. Незважаючи на величезний технічний прогрес у розвитку суспільства, людство залишається у великій залежності від природних процесів і явищ, які щорічно приносять загибель багатьом тисячам людей, величезний матеріальний збиток. Більше того, є тенденція зростання числа жертв і економічного збитку від стихійних природних явищ, обсяги збитків від природних катастроф у світі збільшуються щорічно приблизно на 6 %.

Найбільш уразливими до катастрофічних природних явищ виявляються найбільші міста світу, швидке зростання населення та несвоєчасна підготовка території яких обумовлюють величезні руйнування і збитки при стихійних лихах. Проблема мегаполісів посилюється ще тим, що на їх територіях, поряд з небезпечними природними, широко розвиваються природно-техногенні явища, зумовлені впливом міста на природне середовище. До них відносять: сейсмічність, опускання території, підтоплення, розвиток техногенних фізичних полів (вібраційних, теплових, електричних).

До основних передумов виникнення небезпечних природних явищ, які в свою чергу можуть привести до виникнення надзвичайних екологічних ситуацій, відносять:

- збільшення антропогенного впливу на навколишнє середовище;
- аномальні зміни певних параметрів біосфери, атмосфери, гідросфери та літосфери;
- висока урбанізація територій, розміщення об'єктів господарської діяльності та населених пунктів в зонах потенційної природної небезпеки;
- нерозвиненість або відсутність систем моніторингу компонентів природного середовища;
- низька достовірність прогнозування небезпечних природних явищ;
- відсутність або поганий стан гідротехнічних, протизсувних, протиселевих та інших захисних споруд;
- недостатні обсяги сейсмоустойчивость будівництва та сейсмоукреплення побудованих будівель і споруд в сейсмоактивних зонах;
- мінімізація заходів щодо запобігання деяких природних явищ (наприклад, градобою). Як правило, природні стихійні явища мають характер надзвичайних ситуацій, а їх небезпека оцінюється місцем виникнення, характером впливу, зоною розповсюдження.

Класифікація зон надзвичайних екологічних ситуацій можлива на підставі різних критеріїв, зокрема:- за прикладом загальної класифікації

надзвичайних ситуацій, в залежності від причин походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних екологічних ситуацій, можна виділяти:

- а) надзвичайні екологічні ситуації техногенного характеру (транспортні, виробничі аварії, пожежі тощо);
- б) надзвичайні екологічні ситуації природного характеру (дія природних стихійних сил -- землетруси, повені);
- в) надзвичайні екологічні ситуації соціально-політичного характеру (терористичні акти);
- г) надзвичайні екологічні ситуації військового характеру.

4.2 Вплив кольору на покращення умов праці та підвищення продуктивності

Колір відіграє особливу роль в естетичній організації виробничого середовища підприємства, оскільки він справляє багатоплановий вплив на людину, а отже, має багатфункціональне призначення.

Колір - це візуальне явище, викликане реакцією на стимуляцію світла. Він пронизує кожен аспект людського життя, прикрашає звичайне і дарує красу та виразність повсякденним предметам. Кольори робочих місць в офісі дуже важливі для забезпечення ефективної діяльності в робочому середовищі. Кожен колір по-різному впливає на організм людини. Кожен відчуває колір по-своєму. Реакція людей на різні кольорові схеми залежить від їхньої культури, освіти, генетики та соціально-економічного рівня.

Колір впливає на фізіологічні і психічні процеси, емоційні стани, працездатність і продуктивність праці працівників. Це зумовлюється такими характеристиками кольору, як колірний тон, насиченість (чистота) і яскравість (відображення світла).

Психологічно кольори сприймають як теплі і холодні. Теплі кольори (червоний, оранжевий, жовтий) викликають психологічне відчуття тепла, стимулюють діяльність нервової системи, зосередження уваги та

короткотривале підвищення продуктивності праці. Холодні кольори (синій, блакитний, зелений) викликають психологічне відчуття холоду, заспокоюють, полегшують напруження очей, сприяють зосередженню уваги.

Вибір колірної оформлення виробничих приміщень залежить від багатьох факторів — м'язових і нервових навантажень, температурного режиму, розмірів та орієнтації приміщення, монотонності роботи. Так, на роботах, які вимагають великих фізичних і нервових навантажень, а також у цехах з високою температурою повітря доцільно використовувати світлі тони голубого, зеленого та інших спокійних холодних кольорів невеликої насиченості. Якщо робота вимагає лише періодичних значних розумових і фізичних навантажень, то вона легше виконується у приміщеннях, пофарбованих у теплі кольори, які підвищують активність організму. Виконання монотонних робіт більш ефективно, якщо приміщення пофарбувати у яскраві кольори, які привертають увагу працівників і розширюють поле коркової активності.

Для раціонального колірної оформлення виробничих приміщень розроблені відповідні стандарти і документи, в яких містяться рекомендовані поєднання основних та допоміжних кольорів, коефіцієнти відображення світла тощо.

Кольори впливають на фізіологічні функції та динаміку працездатності працівників. Деякі кольори забезпечують спокій, деякі - комфорт, деякі - стимулюючі, а багато інших впливають по-різному. Наприклад, зелений колір часто асоціюється з природою та ростом, оскільки більшість людей були свідками росту рослин. Синій майже універсально заспокоює, оскільки асоціюється з такими речами, як небо та вода. Використання кольору в дизайні може вплинути на емоції та настрої людей, які переглядають ці кольорові палітри. Існують теплі, холодні і нейтральні кольори. До теплих кольорів належать відтінки червоного, оранжевого та жовтого. Загалом ці кольори енергійні та активні, мають відносно позитивні конотації.

Холодні кольори включають відтінки синього, зеленого та фіолетового. Взагалі, холодні кольори є більш спокійними, ніж теплі кольори. Нейтральні кольори часто набувають характеристик інших кольорів у палітрі і можуть використовуватися для посилення цих впливів. До основних нейтральних кольорів належать: чорний, білий, сірий, коричневий та бежевий. Отже, слід підбирати відповідний колір, щоб забезпечити гарний настрій працівників, щоб заохотити продуктивність праці. У конфігурації чи розташуванні простору колір також відіграє важливу роль у впливі на великі чи малі площі. Наприклад, довге вузьке приміщення можна візуально розширити, якщо торцеві стіни пофарбувати в теплі, глибокі та насичені кольори, тоді як бічні стіни - в більш світлі, менш насичені кольори. Низька стеля здаватиметься менш гнітючою, якщо її колір світлий, тоді як високу стелю можна зробити нижчою за рахунок темно-синього, сірого або чорного. Роботи, що вимагають високої концентрації, вимагають нейтральної кольорової гами.

Такі роботи, як у бухгалтерів та адвокатів, вимагають холодної кольорової гами, тоді як журналісти найкраще працюватимуть у захоплюючих теплих енергійних кольорах із великим значенням контрасту. Тим часом, синій офіс ідеально підходить для тих, хто повинен зосередитись і сконцентруватися на числах, зелений - чудовий вибір для управління, оскільки він має балансуєчий ефект, а жовтий - підходить для відділу продажу. Тому кольорову гамму, обрану для робочого місця чи офісу, слід робити з належним врахуванням, щоб забезпечити кращу якість роботи. Якщо були обрані невідповідні кольори, співробітники можуть зазнавати негативних психологічних наслідків, таких як стрес, депресія, неспроможність сконцентруватись. Як висновок, стає зрозумілим, що колір сприяє зосередженню уваги на виконуваній роботі. Отже, слід уважно ставитися до вибору кольору для підвищення продуктивності праці.

Колірний тон залежить від довжини хвилі, яка вимірюється в мілімікронах. Найдовші хвилі мають червоний та оранжевий кольори. Довжина хвилі фіолетового кольору найменша. Встановлено, що довгохвильові і

короткохвильові кольори справляють несприятливий вплив на людину і викликають найбільшу зорову втому. Червоний колір, зокрема, діє як сильний подразник і збуджує нервову систему, а фіолетовий викликає пригнічений настрій. Середньохвильові кольори заспокійливо впливають на нервову систему, сприяють зниженню втоми.

Сила впливу різних кольорів на людину залежить від їх насиченості та яскравості. Насичені кольори покращують настрій і стимулюють роботу аналізаторів, ненасичені та мало насичені кольорові відтінки діють заспокійливо, сприяють зосередженню уваги. Світлі кольори, яскраві і насичені також покращують настрій, а темні — викликають песимістичні настрої. Виходячи з цих властивостей кольори використовують як засіб інформації для орієнтування працівників у виробничому середовищі та устаткуванні з метою дотримання ними техніки безпеки. Стандартом визначені такі значення кольорів: червоний — заборона, безпосередня небезпека; жовтий — попередження, можлива небезпека; зелений — безпечно; синій — інформація.

Окремі кольори, їх відтінки і поєднання використовуються як додатковий фактор поліпшення освітленості приміщень, для створення необхідного контрасту в полі зору працівника між предметом і фоном, зниження монотонності роботи і втоми, забезпечення психологічного комфорту, підвищення працездатності і продуктивності праці.

ВИСНОВКИ

У 2021 році валовий прибуток ТОВ «Тернопільхлібпром» зменшився порівняно із 2020 роком на суму 5713,7 тис. грн., або на 38,0%. Таке явище є негативним в діяльності підприємства. Зазначимо, що воно було зумовлене насамперед зменшення обсягів виробництва й реалізації продукції. У 2022 році значення валового прибутку зросло на 2425,8 тис. грн, або на 26,0%, це є позитивним.

Протягом 2020-2022 років спостерігалось збільшення загальних витрат ТОВ «Тернопільхлібпром». Зокрема, це найбільше було зумовлене стабільним зростанням собівартості реалізованої продукції (послуг) досліджуваного товариства.

У досліджуваному періоді показники рентабельності капіталу ТОВ «Тернопільхлібпром» були від'ємними, що було зумовлено отриманням підприємством чмстого збитку.

У 2022 році відбулося зростання негативного значення величини рентабельності основних фондів ТОВ «Тернопільхлібпром» до рівня 2021 р., що у значній мірі було спричинено падінням величини середньорічної вартості основних фондів. У той же час в цей період середньорічне значення оборотних активів зросло, що вплинуло на зростання рентабельності оборотних активів. Збитковість виробництва досліджуваного підприємства при цьому дещо зменшилася, що є позитивним. На основі проведених вище досліджень можна загалом зробити висновок, що підприємство протягом 2021-2022 років працювало дуже збитково, а це вимагає розробки та впровадження нагальних заходів щодо покращення ситуації, яка склалася.

Для ТОВ «Тернопільхлібпром» актуальною є розробка нової хлібобулочної продукції, збагаченої біологічно активними речовинами, яка б максимально відповідала критеріям якості та безпеки. На ринок необхідно виводити нові види продукції з корисними, доведеними ефектами,

привабливими органолептичними властивостями. З цією метою пропонуємо впровадити випуск хлібобулочних виробів із вмістом насіння льону та топінамбуру.

Завдяки впровадженню виробництва хлібобулочних виробів із вмістом біологічно активних речовин ТОВ «Тернопільхлібпром» зможе досягнути збільшення чистого доходу підприємства від реалізації продукції на суму 5 млн. 494,4 тис. грн., сума приросту чистого прибутку складатиме 212,2 тис. грн., рентабельність продукції із вмістом біологічно активних речовин становитиме 4,1%, а показник рентабельності продажу продукції - 3,9%. Отже, запропоновані заходи сприятимуть покращенню фінансової результативності роботи досліджуваного підприємства. Також це не лише забезпечить налагодження випуску високорентабельної для підприємства продукції, а й дасть змогу отримати соціальний ефект.

Загальна сума початкових витрат на проект заміни застарілого обладнання новим становить 1 млн. 985,3 тис. грн. Чиста теперішня вартість проекту рівна 536,0 тис. грн., що значно перевищує 0, тому проект є прийнятним.

значення індексу прибутковості проекту є достатнім, оскільки воно перевищує одиницю, що говорить про прибутковість вкладення коштів у цей проект.

Простий період окупності рівний 2,35 року, а дисконтований становить біля 2,3 року, Рентабельність інвестицій становить 42,5%. Отримані результати відображають економічну доцільність практичного впровадження даного проекту, завдяки чому планується досягнути покращення економічних результатів діяльності ТОВ «Тернопільхлібпром», у тому числі підвищення рівня рентабельності його діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О., Пігуль Н.Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 188-193.
2. Рудика В.І., Мамедов І.М. Характеристика рентабельності як показника ефективної діяльності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/20955.pdf>.
3. Пандас А.В., Федерка Т.М. Особливості визначення рентабельності будівельних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2020. Вип. 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-76>
4. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 305-309.
5. Дронова А.Ю. Рентабельність як складова оцінки ефективності діяльності торговельних підприємств на ринку нафтопродуктів України. *Економіка промисловості*. 2011. №53. С.140-146. с. 140.
6. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. с. 264-260.
7. Правдюк Н.Л. Рентабельність операційної діяльності підприємств: обліково-аналітичний аспект. URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/wk6jACGvCJYhZr4qjw76.pdf>
8. Демчук Н. І., Туболец І.І. Теоретичні та методологічні засади управління рентабельністю підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. №5. С.39-44.
9. Гаватюк Л.С., Дембіцька А.В. Оцінка рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3. Том 1. С. 15-19, с.
10. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських

підприємств. *Фондовий ринок*. 2009. № 12. С. 11-14., с. 11-14

11. Кобилецький В. Р., Коефіцієнт рентабельності власного капіталу / В.Р.Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online»

URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/338-pokaznik-rentabelnosti-vlasnogo-kapitalu>

12. Грицишин В., Машлій Г.Б. Концептуальні засади фінансового управління /Збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції „Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі“.

Тернопіль. 22-23 травня 2024 року. ФОП Паляниця В.А. 2024 р. С. 37-38. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/45124>

13. Пасхавер Б.Й. Прибутковість і рентабельність сільськогосподарських підприємств у інфляційному процесі. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 3.С. 66-76.

14. Машлій Г., Грицишин В., Мосій О. Теоретичні засади формування інвестиційного потенціалу підприємств та напрями його розвитку. Соціально-економічні проблеми і держава. Випуск 2. 2021. С. 421-432. URL: <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mhbnjr.pdf>

15. Мазур В.А., Томчук О.Ф., Браніцький Ю.Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 3.С.7-20.

16. Машлій Г.Б. Фінансові результати діяльності підприємств в Україні: сучасний стан, управління формуванням / Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції “MODERN RESEARCH IN WORLD SCIENCE”, 29-31.01.2023 Львів, Україна. С. 1309-1313.

17. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. No 5. С. 73–77.

18. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.43.html>
19. Кошельок Г. В., Малишко В. С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. No 7. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/16>
20. Машлій Г. Напрями удосконалення фінансового менеджменту підприємств / *Матеріали 9-тої Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»*. Тернопіль. 5 листопада 2022 р. С. 15-17.
21. Машлій Г.Б. Прибуток як джерело фінансового забезпечення потенціалу розвитку підприємств в Україні / *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств»* (Одеський національний політехнічний університет. м. Одеса, 5-6 червня 2018). Одеса. ОНПУ. 2018. С. 96-98.
22. Пасенко Н.С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 854-859.
23. Абрамова А. С., Антонюк В. І. Методичні підходи до проведення факторного аналізу рентабельності підприємства. *Молодий вчений*. 2017. No 11 (51). С. 1086–1091.

ДОДАТКИ

Додаток І
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Тернопільхлібпром"	Дата (рік, місяць, число)	Код	
Територія	ТЕРНОПІЛЬСЬКА	за СДРІОУ	2022	01
Організаційно-правова форма і господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОГПГ	30836947	
Вид економічної діяльності	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, торти і тістечок непрямою о зберігання	за КОПФГ	U46100190010069060	
Середня кількість працівників, осіб	110	за КВЕД	240	
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком		10.71	
Адреса, телефон	вулиця С.Будного, буд. 3, м. ТЕРНОПІЛЬ, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 46027		435747	

І.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	109,4	78,3
Первісна вартість	1001	128,7	128,7
Накопичена амортизація	1002	(19,3)	(50,4)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	19,4
Основні засоби :	1010	4 693,0	4 594,5
первісна вартість	1011	14 296,5	14 747,2
знос	1012	(9 603,5)	(10 152,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3 129,1	3 129,1
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	7 931,5	7 821,3
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	2 364,5	1 908,3
у тому числі готова продукція	1103	274,0	9,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 351,8	1 421,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	56,2	88,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 691,4	1 681,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	278,0	122,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	32,0
Інші оборотні активи	1190	16,5	52,1
Усього за розділом II	1195	5 758,4	5 307,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	13 689,9	13 128,4

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
і	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	21 907,9	21 907,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(13 726,9)	(17 464,6)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	8 181,0	4 443,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 198,0	4 052,1
розрахунками з бюджетом	1620	1 300,2	377,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	139,6	212,3
розрахунками з оплати праці	1630	656,2	1 309,8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 214,9	2 733,1
Усього за розділом III	1695	5 508,9	8 685,1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	13 689,9	13 128,4

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	38 023,9	35 514,1
Інші операційні доходи	2120	0,3	-
Інші доходи	2240	124,6	9,7
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	38 148,8	35 523,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(28 797,6)	(20 474,1)
Інші операційні витрати	2180	(13 088,9)	(13 156,0)
Інші витрати	2270	(-)	(4,3)
Разом витрат (2050 + 2180 + 2270)	2285	(41 886,5)	(33 634,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(3 737,7)	1 889,4
Податок на прибуток	2300	(-)	(340,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(3 737,7)	1 549,1

Керівник _____

(підпис)

Журавель Олександр Станіславович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____

(підпис)

Криль Марія Яремівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю "Тернопільхлібпром"

Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКАОрганізаційно-правова форма і господарювання товариствоВид економічної діяльності Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошнаних кондитерських виробів, тортив і тістечок; пекарство; збір лісівСередня кількість працівників, осіб 112Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знакомАдреса, телефон вулиця С.Будного, буд. 3, м. ТЕРНОПІЛЬ, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 46027

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КАТОТГГ

за КОІФІ

за КВБД

Код		
2023	01	01
30836947		
UA6104049010069060		
240		
10.71		

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	78,3	71,4
Первісна вартість	1001	128,7	128,7
Накопичена амортизація	1002	(50,4)	(57,3)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19,4	375,5
Основні засоби :	1010	4 594,5	3 726,7
первісна вартість	1011	14 747,2	14 766,7
знос	1012	(10 152,7)	(11 040,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	3 129,1	3 129,1
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	7 821,3	7 302,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	1 908,3	2 891,1
у тому числі готова продукція	1103	9,3	43,8
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 421,5	1 456,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	88,9	177,1
у тому числі з податку на прибуток	1136	0,3	0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 681,7	1 860,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	122,6	106,2
Витрати майбутніх періодів	1170	32,0	-
Інші оборотні активи	1190	52,1	220,5
Усього за розділом II	1195	5 307,1	6 712,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	13 128,4	14 015,0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіювий) капітал	1400	21 907,9	21 907,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(17 464,6)	(21 019,4)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 443,3	888,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	4 052,1	4 949,6
розрахунками з бюджетом	1620	377,8	997,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	212,3	864,7
розрахунками з оплати праці	1630	1 309,8	2 195,3
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 733,1	4 016,3
Усього за розділом III	1695	8 685,1	13 023,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	13 128,4	14 015,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	42 200,5	38 023,9
Інші операційні доходи	2120	1 423,6	0,3
Інші доходи	2240	58,6	124,6
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	43 682,7	38 148,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(31 448,4)	(28 797,6)
Інші операційні витрати	2180	(15 786,6)	(13 088,9)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(47 235,0)	(41 886,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(3 552,3)	(3 737,7)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(3 552,3)	(3 737,7)

Керівник

(підпис)

Журавель Олександр Станіславович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Криль Марія Яремівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад